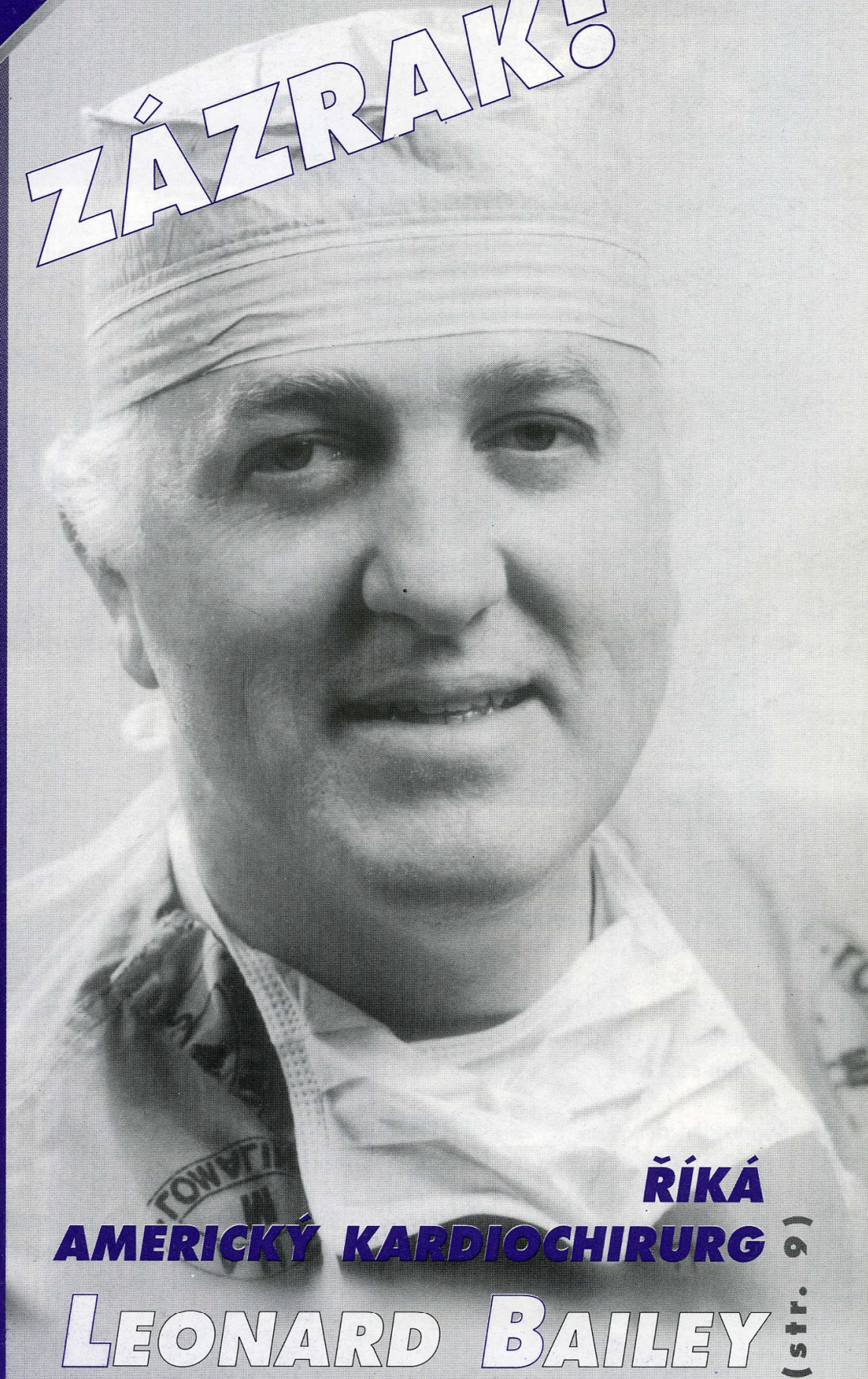

ZNAMENÍ DOBÝ

„JE TO
OPRAVDU“

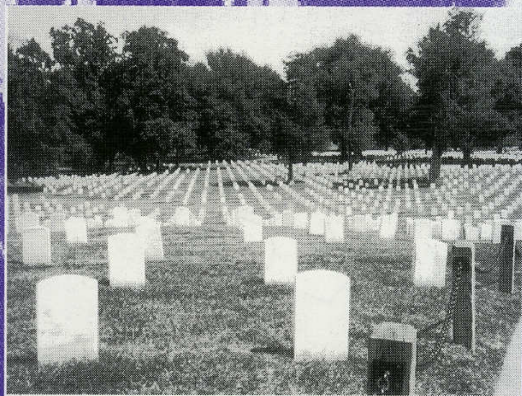
ZÁZRAK!

**ŘÍKÁ
AMERICKÝ KARDIOCHIRURG**

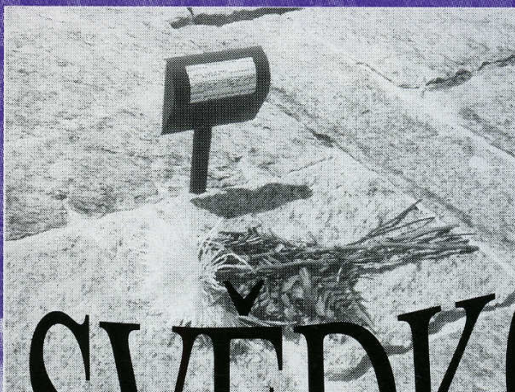
LEONARD BAILEY

(str. 9)

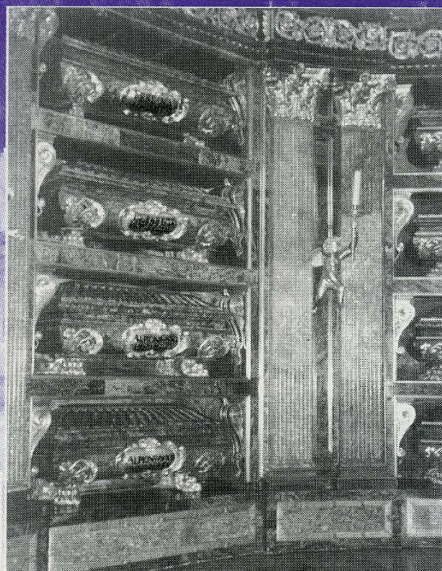

Arlingtonský hřbitov ve Washingtonu. Je na něm pochováno 225 000 amerických válečných veteránů, prezident John F. Kennedy s manželkou a symbolicky i oběti výbuchu raketoplánu Challenger.

Hrob Jacqueline Kennedyové-Onassisové, manželky J. F. Kennedyho.

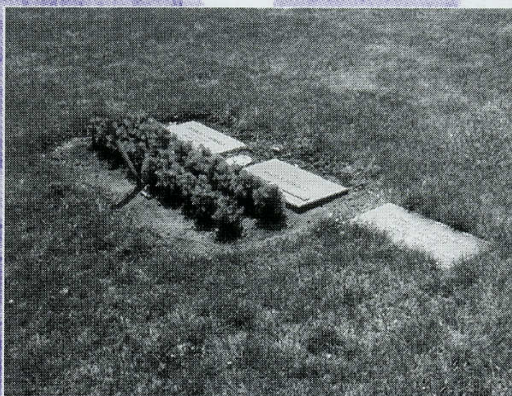

SVĚDKOVÉ

Španělská královská hrobka v paláci El Escorial.

Skromné náhrobní desky typického severoamerického hřbitova.

Pyramida – hrobka připomínající slávu, moc a bohatství starověkých egyptských faraonů.

FOTO AUTOR A ARCHIV

ŽIVOTA

o životě. Protože o něm, a možná především o něm svědčí hroby na všech hřbitovech světa.

Ptáte se také tak, když stojíte před náhrobním kamenem? „Co to bylo za člověka? Jak žil a čím vším musel v životě projít?“

Myslím si, že hroby zde stojí jako určité memento pro nás, kteří ještě žijeme a svůj život až příliš čas to znevažujeme.

Zajdete si někdy na nějaký hřbitov? Jen tak, projít se mezi hroby a přitom si v klidu a tichu trochu zapřemýšlet? Dnes bychom tišší a klidnější místo jinde asi jen těžko hledali. Ne, nechci vás hned na začátku odradit tím, že bych snad hovořil o smutných věcech. I když to tak na první pohled nevypadá, chci dnes hovořit

Hroby nám připomínají, že smrt je tady, že také ona je realitou našeho života a že v ní jsme si všichni bez výjimky rovni.

„Kdyby ty peníze dali radši chudým“ – řekne si pravděpodobně každý soudný člověk, když uvidí mramorem a zlatem zdobenou hrobku španělských králů na zámku El Escorial nedaleko

Madridu. Nebo když si představí, kolik dřiny a životů „pouhých“ otroků stála jediná z obrovských egyptských pyramid. O to víc sympatií vyvolají skromné a do lidské reality zasazené malé kovové tabulky na typickém severoamerickém hřbitově či jednoduchý kamenný obelisk obyčejného židovského hrobu.

Ano, hroby „svědčí“. Nejen o neodvratnosti, která nás čeká, ale především důrazně připomínají imperativ života. Žít a „konat“ máme ne někdy až zítra, pozítří nebo ještě později, ale TEĎ! Hroby nám nedovolí zapomenout na realitu života, vybízejí nás, abychom si života vážili, abychom s vděčností přijímali každý nový den. Hroby jsou jakkoli ne zřejmě nejpříjemnější, ale určitě důraznou výzvou k životu.

Při mých „procházkách“ po hřbitovech mě nejvíc zaujal jeden náhrobní kámen, na kterém bylo velkými písmeny jednoduše napsáno: PÝCHA. Zaujala mě symbolika toho hrobu. Uvědomil jsem si, že pochovat pýchu v nás, pochovat i to ostatní, co nám znepříjemňuje život na této planetě, je na místě; a ve smyslu „imperativu života“ bude dobře, když to uděláme co nejdřív. Nejlépe už teď. Pro život.

ADVENT-ORION s.r.o.
PETER POLAŠKO
ROZTOCKÁ 5/44
160.00 PRAHA 6

Co přinese budoucnost?

str. 4

„Je to opravdu zázrak!“

Rozhovor s americkým
kardiochirurgem
Leonardem Baileym

str. 9

Milost pro všechny

Epištola Galatským

str. 13

Město v poušti

str. 15

Příběh jménem
HIROŠIMA

str. 19

Co je to
SKUTEČNÁ LÁSKA?

str. 24

Setkání naděje

str. 28

Znamení doby, ročník 24., číslo 3/1995.
Vydává a objednávky přijímá Advent-
Orion s.r.o., vydavatelství a nakladatelství,
Roztocká 5, 160 00 Praha 6 – Sedlec,
tel./fax 325528, 325165. Šéfredaktor ing.
Peter Polaško. Grafická úprava ing. Pavel
Bárta. Jazyková redakce Ivo Racek.
„Podávání novinových zásilek povoleno
Ředitelstvím pošt Praha čj. nov. 5094/95
ze dne 3. 2. 1995.“ Tiskne Naše vojsko
Praha. Vychází čtyřikrát ročně. Cena jed-
noho výtisku Kč 9,-. Nevyžádané příspěv-
ky se nevracejí. Registrační značka MK
ČR F 5077. ISSN 0231-6439.

Někdy je lepší sladká nevědomost než jistota temné bu-
doucnosti. Tak uvažuje mnoho lidí v dnešní době. Mů-
žeme vůbec poznat, co nás v budoucnu čeká?

Tato otázka trápí lidstvo od nepaměti. Lidé však chtějí
znát nejen svoji budoucnost, ale také je zajímá, jakým smě-
rem se ubírá celé lidstvo. Budou žít na zemi lidé i za sto, pět
set nebo tisíc let?

Proč se zabývat budoucností?

To, jakým způsobem se díváme na budoucnost, ovlivňuje
hodnotu našeho současného života. Proto je přemýšlení o bu-
doucnosti lidstva nesmírně důležité i pro člověka, který „žije
jen pro dnešek“. Umožňuje mu to dobře se orientovat v dneš-
ním světě. A s jasným výhledem do budoucnosti pak nemusí
„ztratit hlavu“ v chaosu a shonu každodenního života.

Uvažování nad tím, co nás v budoucnu čeká:

● Zbavuje strachu z neznáma

Určitě jste také prožili nepříjemný pocit, kdy vás lékař
posílá na vyšetření, u kterého si sice pamatujete název, ale
nevíte o něm nic bližšího. Kladete si otázky: „Bude to bolet?
Jak dlouho bude vyšetření trvat?“ Každému z nás je nepří-
jemný pocit nejistoty z toho, co má přijít. Nejistota vždycky
plodí strach.

Lidé dnes prožívají strach dvojího druhu. Obávají se to-
ho, co jim přinese budoucnost v jejich osobním životě. Jsou
ochotni vynaložit nemalé finanční prostředky na to, aby se
dověděli, co je čeká. Ale lidé prožívají strach i při pohledu na
zničenou přírodu, když slyší o ubývání zásob přírodních zdro-
jů, o nárůstu světové populace nebo o hrozícím jaderném
nebezpečí. Jen málokdo asi zůstane klidný při přemýšlení nad
tím, co může způsobit jaderná nálož v rukou teroristy, che-
mická továrna ovládaná bezohledným ziskuchtivcem nebo
politická a vojenská moc v rukou člověka, který touží po
světovládě. Navzdory těmto nebezpečím ukazují křesťané na
to, že podle Bible skončí dějiny lidstva zcela jiným způso-
bem. Proto se člověk budoucnosti nemusí bát.

● Dává jistotu pro dnešek

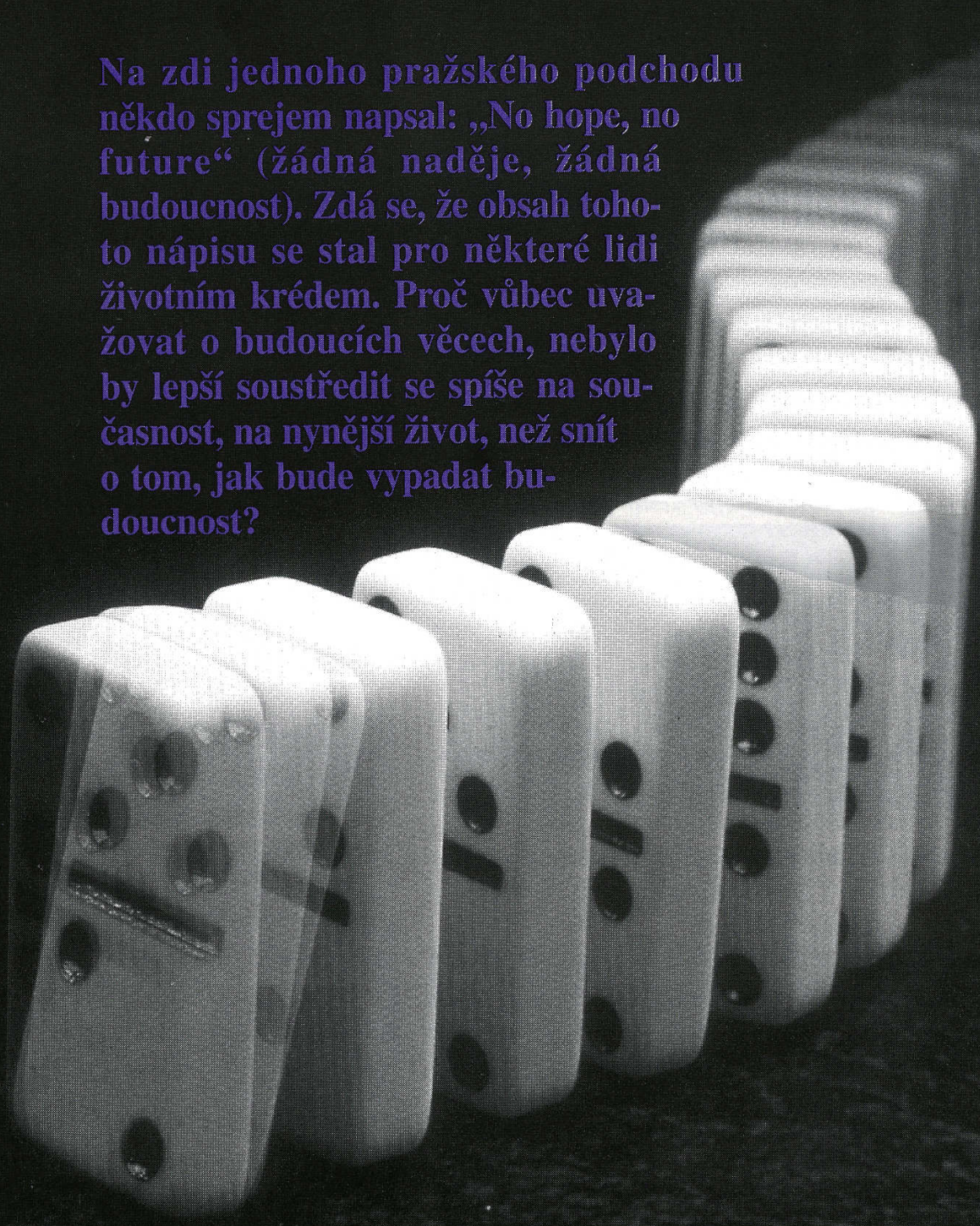
Jestliže víme, co nás čeká zítra, za týden nebo za měsíc,
pak se můžeme soustředit na úkoly, které přináší dnešní den.
Člověk je tak ušetřen mnoha stresových situací, kdy prožívá
strach a obavy z neúspěchu a selhání v tom, k čemu v jeho
životě vlastně ještě ani nedošlo.

● Dává životu směr a cíl

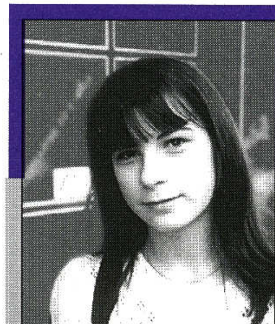
Náš život se může podobat plavbě Kryštofa Kolumba do
Ameriky. Když vyplul, nebyl si jist, kam vlastně pluje. Když
se dostal do Ameriky, nevěděl přesně, kde je, a po návratu do

CO PŘINESE BUDOUCNOST?

Na zdi jednoho pražského podchodu někdo sprejem napsal: „No hope, no future“ (žádná naděje, žádná budoucnost). Zdá se, že obsah tohoto nápisu se stal pro některé lidi životním krédem. Proč vůbec uvažovat o budoucích věcech, nebylo by lepší soustředit se spíše na současnost, na nynější život, než snít o tom, jak bude vypadat budoucnost?

Španělska nedokázal s jistotou říci, kde byl. Nemusíme však takto žít, jestliže pochopíme, co nás v budoucnu čeká. Potřebujeme v životě k něčemu směřovat, za něčím jít. Potřebujeme konkrétní cíl, ke kterému zaměříme svůj život. Bible se v tomto ohledu může stát vodítkem a ukazatelem, který nám pomůže nalézt smysl lidské existence. Podle

Jak vidíte budoucnost naší země?

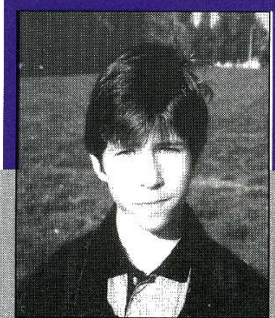
M. H., 19 let, studentka

Docela dobře, myslím, že se to po té revoluci zlepšilo.

Bible totiž její smysl spočívá právě v budoucnosti, v tom, co nás jako lidstvo teprve čeká.

● **Vlívá naději v dobách problémů a těžkostí**

Člověk často prožívá těžkosti a problémy. Pokud má však jasný výhled do budoucnosti, pokud je jeho nitro naplněno nadějí, pak často dokáže tyto problémy překonat. Lékaři potvrzují, že pokud pacient ztratil naději na své uzdravení,

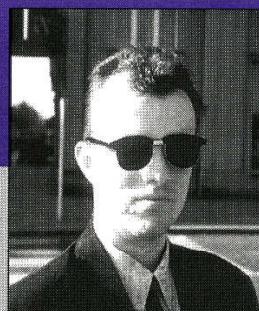
Jak vidíte budoucnost naší planety?

J. Š., 12 let, žák

No, že se řítí do zániku. Za chvíli bude „v tahu“. Všechno se tady ničí, ovzduší díky autům a továrnám.

může být i zdánlivě lehký případ ztracen, zatímco pokud nemocný neztratil naději, probíhá léčení úspěšněji i u těžších případů.

I Bible upozorňuje na to, že člověk může v životě prožívat problémy, zklamání a velké těžkosti. Přesto však ukazuje, že přijde chvíle, kdy se všechno změní, kdy bude zlo zcela vymýceno a všechno špatné pomine. Právě toto poselství Bible dodává naději ve chvílích, kdy se cítíme slabí, když prožijeme zklamání nebo ponížení, když se nám zdá, že jsme na vše sami a že naše starosti nikdy neskončí.

Jak vidíte budoucnost?

J. Š., 25 let, voják z povolání

Já myslím, že dobře, že když se budeme všichni snažit, tak to někde dotáhnem.

● **Mění naše životní hodnoty**

To, jak rozumíme budoucnosti, ovlivňuje také to, čemu v současném životě dáváme přednost. Jeden můj přítel se před časem dozvěděl, že má rakovinu. Když jsem ho nedávno potkal, řekl mi: „Tato nemoc úplně změnila mou životní orientaci. Najednou jsem viděl, že věci, které jsem dříve považoval za důležité, vlastně vůbec nejsou pod-

Jak vidíte budoucnost?

Ján Mlynár, 28 let, civilním povoláním fyzik

Já doufám, že dobře, já jsem celkem optimista.

statné. Pochopil jsem, že je potřeba stavět na něčem pevnějším a jistějším.“ Člověk své životní hodnoty řadí podle toho, co očekává od budoucnosti.

Ač se to zdá paradoxní, budoucnost ovlivňuje náš dnešní život, naše současné hodnoty a měřítka. Tento vliv je větší, než si uvědomujeme nebo jsme ochotni připustit.

„Při studiu dějin zjistíte, že křesťané, kteří učinili nejvíce pro současný svět, byli těmi, jež nejvíc mysleli na budoucí svět...

Protože křesťané většinou přestali myslet na budoucí svět, přestali být přínosem pro současný svět. Zaměřte se na nebe, a zemi tak dostanete ‘nádavkem’; zaměřte se na zemi, a nebudete mít ani jedno.“

(C. S. Lewis)

Budoucnost v pohledu Bible

Bible překvapivě často mluví o budoucnosti. Soustřeďuje se především na budoucnost celého lidstva. Již lidé žijící v biblické době velmi citlivě vnímali lidské utrpení, nespravedlnost a zlo, páchané na lidech, ale i vůči Bohu. Tito hluboce věřící lidé velice záhy pochopili, že ne všechno vykonané zlo bude potrestáno během jejich života.

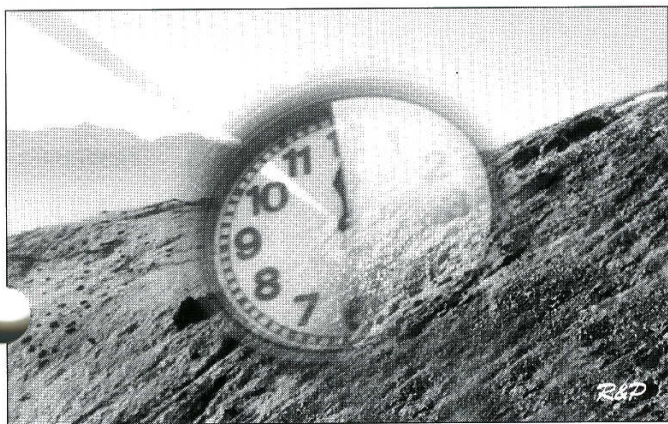

Jak vidíte budoucnost?

**M. N., 84 let,
důchodkyně**

**No, moc růžově ne,
to je fakt.**

Přesto neztratili naději ani neupadli do pesimismu. Věřili, že na konci těchto dějin lidstva dojde k velké události, která je ukončí: **Kristus se vrátí na zem pro svůj lid** a vytvoří **dokonalý svět**, ve kterém budou moci žít všichni, kdo si to budou přát.

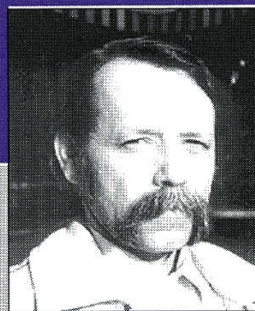
Kristův příchod

Křesťané po staletí obraceli svůj zrak k Ježíši Kristu. Byl to právě on, kdo jim vléval naději v dobách pronásledování a kdo je posiloval uprostřed těžkostí. Při pohledu kupředu pramenila z jejich víry i naděje a optimismus.

Radostnou zvěstí křesťanů je, že se lidstvo neutopí ve vlastní krvi, nezahubí samo sebe; život na zemi nezničí ani přírodní pohromy ani ekologická katastrofa. Pokud by byla existence lidstva závislá pouze na náhodě nebo lidském rozumu,

postrádal by život člověka konečný smysl, protože by mohl kdykoli zaniknout.

Dějiny lidstva ukončí mnohem velkolepější událost. Křesťané všech věků se vždy těšili na chvíli, kdy Bůh znovu přijde na tuto zem. Už ne jako malé dítě vyrůstající v nuzných poměrech, nevrátí se jako mladý rabín, kterým většina lidí opovrhovala, protože nesplňoval jejich představy. Podruhé přijde na naši zemi jako král, jako mocný panovník, kterému patří celý vesmír. Přijde, aby povzbudil ztrápené, aby uzdravil nemocné, aby zachránil všechny, kteří svou budoucnost chtějí prožít s ním. Přichází však také proto, aby vyšlo najevo vše, co se lidé snažili skrýt, aby spravedlivě ukončil dějiny zla, smrti a zkázy.

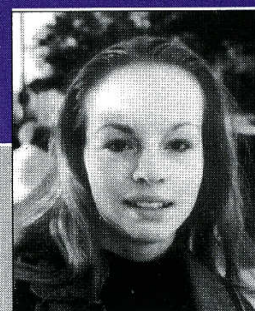

Jak vidíte budoucnost?

pan Holeček, 50 let,

**Abych vám pravdu řekl,
tak nijak růžově.**

Tuto naději měli všichni, kdo byli vězněni a pronásledováni pro svou víru, kdo nevině trpěli nebo prožívali těžkosti. Budoucnost pro ně nebyla tajemným neznámem, ale chvílí shledání s tím, komu ve svém životě důvěřovali. Tobiáš Štefek z Poloděj, měšťan Nového města pražského, který patřil k 27 českým pánům popraveným na Staroměstském náměstí 21. června 1621, pronesl těsně před svou popravou: „Maličko ještě a Pán setře všechny slzy z mých očí, odejme pláč a kvílení, bolest i naříkání a dá mi věčnou radost.“

Jak vidíte budoucnost?

**Katka Markovová,
16 let, studentka**

**To je těžká otázka. Zatím
jsem o tom nepřemýšlela.**

*Otázky kladla Lenka Charvátová
Foto Pavel Bárta*

Nová země

Bible však také popisuje krásný a nový dokonalý svět, který Bůh připravuje pro ty, kdo s ním chtějí trvale žít. Pokud člověk ve svém životě prožil zklamání, smutek a žal, je pro něho jistota, že Bůh vytvoří novou zemi, velkou nadějí a útěchou. Proto také někteří lidé namítají, že je tato představa mylná, že žádná nová zem neexistuje, že je to pouze výmysl a toužebné přání těch, které v jejich nynějším životě potkalo nějaké neštěstí.

„Člověk nemůže žít bez naděje. Žít bez naděje vlastně znamená přestat žít. Beznaděj je peklem. Není náhoda, že nad vstupem do Dantova pekla je napsáno: Ty, který vstupuješ v tato místa, zanech za sebou veškerou naději.“

(F. M. Dostojevskij)

Přesto není Bohem stvořený nový dokonalý svět pouze nějakou smyšlenou a mlhavou představou. Spíše naopak. Je konkrétním naplněním touhy každého člověka po dokonalosti, nezkaleném štěstí a radosti.

Apoštol Jan v knize Zjevení podává nejrozsáhlejší a nejpodrobnější popis toho, co pro nás Bůh připravuje v novém světě. Bude to svět, kde již nebude smrt, kde lidé nebudou mít důvod být smutní, kde nebudou plakat, kde se nebude ozývat bolestný nářek. To vše je spojeno se zlem a s hříchem, pro který již na obnovené zemi nebude místo. Zlo v jakékoli podobě bude z vesmíru definitivně odstraněno.

Nebude to místo, kde budou lidé jen nečinně poposedávat a po celé nekonečné věky jen znučeně pohlížet jeden na druhého. Takové místo by bylo spíše peklem. V tomto novém světě budou mít lidé možnost plně rozvíjet své schopnosti

a charakter, člověk již nebude v žádném ohledu omezován tak, jak je tomu na tomto světě. Nebude nás svazovat nedostatek času, malé finanční možnosti nebo nepřekonatelná únava. Budeme konečně dokonale svobodní a před námi budou ležet neomezené možnosti. Jak úžasné! Konečně plně využívat schopnosti, které člověku dal Bůh!

Křesťanství nepřipravuje katastrofické scénáře. Věřící člověk, který si uvědomuje, že nad vším lidským děním stojí svrchovaný Bůh, nemá důvod obávat se toho, co ještě lidstvo čeká, protože ví, že ho Bůh miluje. Ví, že pro něj připravuje nepředstavitelně krásnou zemi, která není vysněným přáním, ale skutečností stejně reálnou jako existenci naší planety Země.

Jan Amos Komenský ve své poslední knize *Unum necessarium* („Jednoho jest potřebí“) napsal: „Nebo kdo Boha má, všeho oželeť může, svrchované své dobro a život věčný s Bohem a v Bohu maje navěky. A to je všech žádostí konec... Aj můj život byl pohostinství, ne vlast; nikdy jsem pro mnohé proměny stálého bytu nemíval. Ale již nyní spatřuji vlast nebeskou, k jejíž veřejím mě již přivedl můj vůdce. Chválím a oslavuji moudrost tvou, ó Hospodine!“ Právě toto je naděje, která spojuje všechny křesťany.

THMGR. VÍTĚZSLAV CHÁN

V Edici Znamení doby právě vychází:

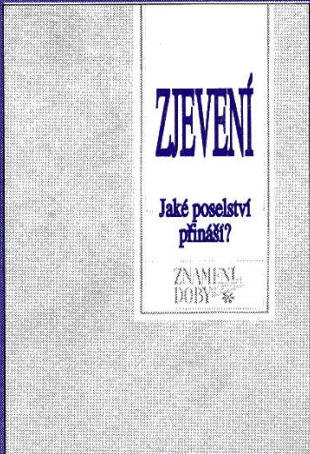
ZJEVENÍ

Jaké poselství přináší?

Četli jste už poslední knihu Bible? Víte, jaké poselství přináší? Jakým tématem se zabývá? O čem mluví? To vám pomůže objevit právě tato brožura, která vám při přemýšlení nad knihou Zjevení určitě poslouží jako dobrý průvodce.

Brož., cca 16 stran, cena 5,- Kč

Objednávky zasílejte na adresu
Advent-Orion, Roztocká 5, 160 00 Praha 6 - Sedlec

S názvem Loma Linda University jsme se mnozí setkali ve spojitosti s první transplantací srdce u novorozence označené jako „Baby Fae“.

Koncem října roku 1984 obletěla svět zpráva, že tým lékařů pod vedením chirurga Leonarda Baileyho provedl transplantaci srdce novorozeněte a nahradil je srdcem šimpanzím.

Šestnáctihodinová operace byla úspěšná.

Naděje na záchranu novorozenců s těžkými srdečními vadami vzrostla. Od té doby doktor Bailey transplantoval srdce několika desítkám novorozenců.

„JE TO OPRAVDU ZÁZRAK!“

FOTO ARCHIV DR. BAILEYHO

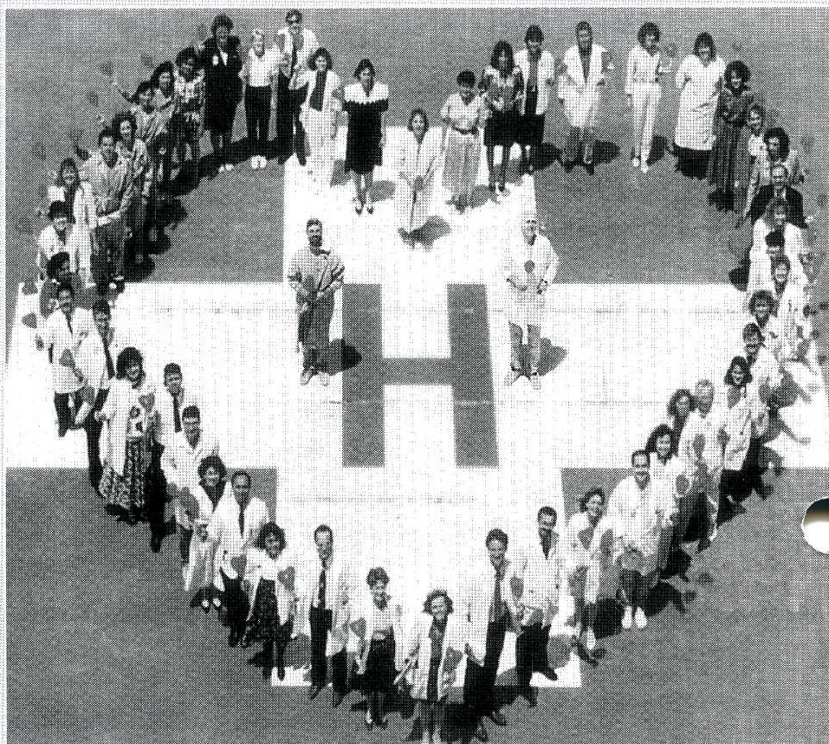
Rozhovor s americkým kardiochirurgem Leonardem Baileyem

Letošní březen v Kalifornii byl docela jiný, než jaký mi všichni slibovali. Průtrže mračen, povodně, sesuvy půdy, sněhové vánice..., to všechno jsem zažil v této bohaté zemi nejen k mému vlastnímu údivu, ale k údivu a starostem zdejších obyvatel. Avšak ani špatné počasí mi nezabránilo v návštěvě Univerzitní nemocnice v Loma Lindě. Když se totiž můj kamarád Peter Pribiš, jinak student Loma Linda University, dověděl, že hodlám do Kalifornie přiletět i s magnetofonem a mikrofonom, neváhal a zprostředkoval mi setkání s doktorem Baileym. Nejdříve to vypadalo tak, že zaneprázdněný pan doktor nenajde ve svém kalendáři volné ani místočko, ale nakonec slíbil čtvrt hodinové setkání ve své pracovně v nemocnici.

V pondělí šestého března jsme vstoupili do pracovny jednoho z nejlepších chirurgů Spojených států. Pan doktor přišel asi se čtvrt hodinovým zpožděním a v pracovním šedo zeleném oblečení. Měl očividně naspěch, právě skončil se svým týmem složitou operaci.

Už už jsem mu nastavoval mikrofón a hodlal mu položit první otázku, ale pan doktor se mile usmál a položil první otázku nám. A nebyla to otázka jediná. Moc ho zajímalo, jak si u nás doma žijeme, jak se nám daří řešit ekonomické problémy a taky třeba problémy ve zdravotnictví. Vyhrazená čtvrt hodina dávno minula a my jsme neměli natočený ani kousíček rozhovoru. Pan doktor se stále ještě vyptával. Pak zazvonil telefon. Pan doktor se zvedl. „Je mi líto, ale musím za svým pacientem...“ omlouval se. Chtěl jsem se zeptat, co bude s naším rozhovorem, ale pan doktor mně předešel ujištěním: „Nebojte se, já se vrátím!“

A vrátil se. „Ale teď rychle,“ poznamenal s úsměvem.

Pane doktore, díky vaší práci jsme se ještě v časech socialistického Československa mohli i v našem tisku dovědět něco o lékařském centru na univerzitě Loma Linda. Bylo to díky průkopnické transplantaci srdce u novorozence. Mohl byste našim čtenářům představit svoji práci širěji?

Před mnoha lety, když jsem se ještě stále učil své lékařské profesi, jsem zjistil, že u těžkých onemocnění srdce je transplantace jediným možným způsobem léčby. Během chirurgické praxe se mi pak potvrdilo, že mnoho dědičných chorob se nedá odstranit, a že jedinou nadějí v takových případech zůstává transplantace.

Když jsem začal pracovat tady v Loma Lindě, zaměřil jsem se na možnost transplantace u malých dětí – novorozenců, která se narodila s těžkou srdeční vadou a bez možnosti transplantace by určitě zemřela. Takto postižených dětí se jen ve Spojených Státech narodí ročně kolem tří až čtyř tisíc. Pokud by se nám podařilo zajistit dostatečné množství „dárců“, mohla by být alespoň část těchto dětí zachráněna. Při pokusech v laboratoři jsme zjistili, že u transplantací mezi stejnými druhy by mohli pacienti přežít a žít prakticky bez problémů s minimál-

Část z kolektivu přibližně 100 odborníků, kteří se podílejí na programu transplantací srdce kojenců v lékařském centru univerzity Loma Linda, na nemocniční přístavací ploše pro vrtulníky. Uprostřed stojí Dr. Leonard Bailey, který je průkopníkem tohoto programu, a Dr. Steven Gundry, profesor chirurgie a pediatrie.

Dr. Bailey s 18 dětmi z celkové počtu 65 dětí, kterým transplantoval srdce před dovršením sedmého měsíce jejich života.

**Poprvé,
když
jsem
držel
v
ruce
srdce
dítěte,
byl
jsem
přímo
zasažen
posvátnou
úctou.
Pocit
posvátné
úcty
prožívám
opakovaně
až
dodnes.
Jen
málo
lidí
na
tomto
světě
má
možnost
prožít
něco
podobného.
Je
to
opravdu
zázrak!**

ní regulací jejich imunity. Novorozeňata jsou dokonce lepšími příjemci orgánů než dospělí. Tenkrát v roce 1984 jsme ale neměli dárce, a tak jsme se rozhodli nahradit nemocné srdce dítěte srdcem šimpanzího mláděte. Možná, že jsme neudělali všechno naprosto perfektně, ale operace celému světu ukázala, že novorozeňata operovat lze, že jejich šance na přežití je dobrá. Operace také upozornila na vyřešení potřeby dárců dětských orgánů. O rok později jsme provedli první úspěšnou transplantaci srdce a tím jsme také zahájili systematický program na naší univerzitě, který se zabýval problematikou transplantací srdcí u novorozeňat. Sen, který jsem nosil v hlavě ještě v dobách, kdy jsem na ní měl hodně vlasů a nebyly bílé, se s pomocí mých kolegů splnil.

Proč jste se začal zabývat transplantací právě u novorozeňat?

Transplantace srdce se provádějí také v České republice, ale zvláštní a unikátní na našem přístupu tady na Loma Lindě je to, že pracujeme s právě narozenými dětmi. Museli jsme vypracovat transplantační postupy, které by se daly uplatnit na malých dětech a využít relativní imunologickou nevyvinutost novorozených dětí. To poskytlo mnoha dětem šanci žít. Za posledních deset let, co tento program existuje, jsme provedli mnoho transplantací. První čtyři děti, které jsme operovali, stále žijí a doufám, že se dožijí svých desítek let. Více

než osmdesát procent našich pacientů přežívá. Šance dítěte dožít se šesti až sedmi let je také více než osmdesátiprocentní.

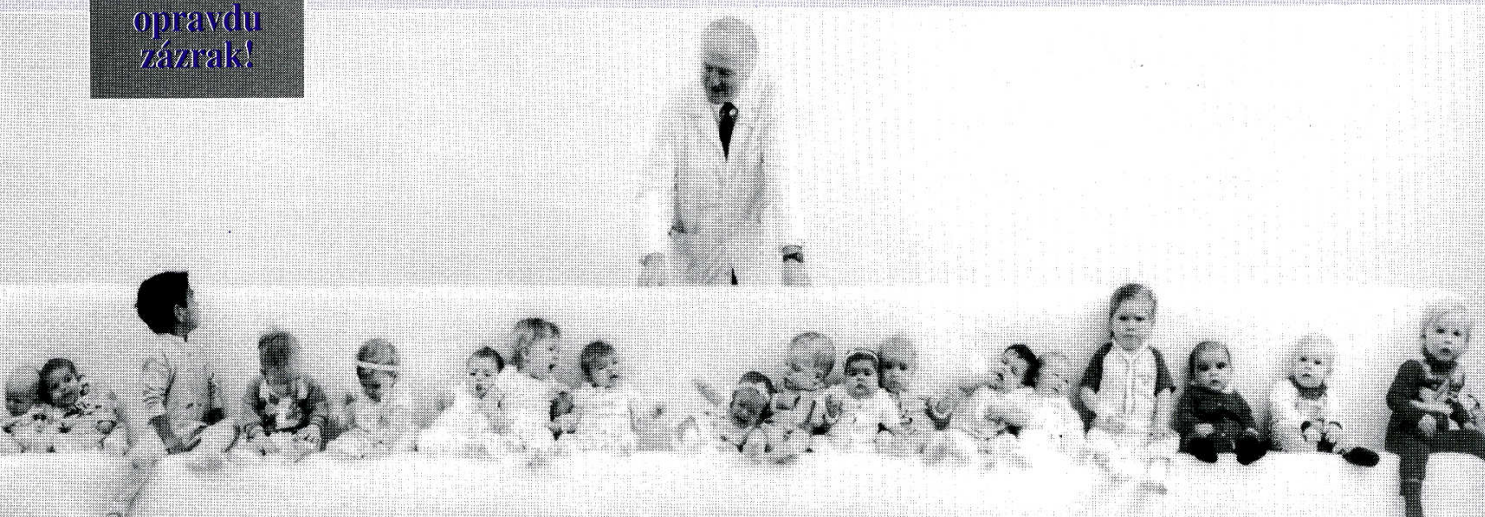
Mohou se tyto děti dožít dospělosti?

Mohou. Mohou mít také děti a mohou se dožít toho, že se sami stanou prarodiči. Pokud bude všechno probíhat tak, jak to bylo laboratorně vyzkoušeno, je to možné. Velká část pacientů toho bude schopna. Ovšem ne všichni. Většina však bude schopna vést normální život a zestárnout se srdcem, které jim bylo hned po narození trasplantováno.

Jaký je to pocit, držet v ruce docela malíčké dětské srdíčko s nadějí na záchranu právě narozeného života?

Poprvé, když jsem držel v ruce srdce dítěte, byl jsem přímo zasažen posvátnou úctou. Pocit posvátné úcty prožívám opakovaně až dodnes. Jen málo lidí na tomto světě má možnost prožít něco podobného. Je to opravdu zázrak! – Transplantované srdce dovolí dítěti žít a vést normální život. Nechápu a neberu tuto odpovědnost na lehkou váhu. Chápu to jako velké požehnání, že mohu takto svými dary a talentem dětem sloužit. Je to zvláštní, když vyjmete nemocné srdce, které je příčinou jisté smrti dítěte, a máte možnost nahradit ho srdcem zdravým a čekat, že třeba jednou, kdo ví, v dospělosti právě tohle dítě bude operovat vaše srdce. Každý máme odpovědnost za talenty, které jsme dostali. Měli bychom se

FOTO ARCHIV DR. BAILEYHO

je snažit využít ve službě jiným. Konečně, to je také moto mé univerzity. Snažím se nést odpovědnost, kterou jsem přijal za svou a žít podle tohoto mota.

Chci vám teď položit otázku, která zřejmě přesahuje rámec vaší profese. Myslíte si, že víra v Boha má vliv na práci lékaře?

Mnoho lidí nevěří v Boha. Je smutné, když v něj nevěří lékaři. Samozřejmě, všichni máme právo rozhodnout se pro nebo proti víře v Boha. Osobně považuji svobodu volby v této oblasti za velmi důležitou a cením si jí.

Rád bych však některé z takových, kteří odmítají Boha, pozval na jeden či dva týdny k sobě. Aby měli možnost se mnou žít a také pracovat. Kdyby se pohybovali v prostředí, kde se léčí děti se srdečními vadami, kde se léčí rakovina a jiné nemoci, možná by získali nový zájem o Stvořitele všech věcí. Ve službě druhým vidím hluboký smysl a k tomu nás na této planetě Pán Bůh vede.

Pokaždé, když jdu do operačního sálu, abych transplantoval srdce, prožívám oživení víry. Samotná operace není nic zázračného a je nebezpečí, že se člověk může stát časem otrlým. Když pak ještě taky všechno v životě nevychází tak jak má, když nenacházíme stabilitu, pak se může ztrácet i naše víra. Přitom právě víra v Boha dává lidem sílu k tomu, aby svými schopnostmi sloužili bližním.

Tady rozhovor se slavným lékařem skončil. Pan doktor se zdvořile omluvil, že ho čeká spousta práce a zcela proti společenským pravidlům mě pak poplácal svou velkou dlaní na rameno a řekl: „Tak ať je to u vás doma čím dál lepší!“

K právě operovanému dítěti nás už zavedl čistými chodbami s množstvím přístrojů jen Baileyho asistent. Před

tím pravidelně oddychujícím uzlíčkem jsem si znovu vzpomněl na jednu z lékařových vět: Ve službě druhým vidím hluboký smysl.

Asi za týden, při náhodném sledování večerních zpráv, ve kterých se objevily záběry z míst nejvíce postižených ranní průtrží mračen, jsem zahlédl, jak reportér pozval k mikrofonu jakéhosi ušpiněného muže. Nad strženým mostem v Redlands muž vysvětloval, jak se to všechno stalo. „Ten hlas! A ta podoba!“ říkal jsem si. „Kde jsem ho jen viděl?“ Nápis pod záběrem mi pomohl záhadu odhalit. V červeném proužku se objevilo známé jméno – Leonard Bailey. Z reportáže nad strženým mostem jsem pochopil, že pan doktor pomoc bližnímu chápe daleko šířeji, než jak by se na jedno setkání v jeho moderně zařízené pracovně mohlo zdát.

JAN BARTA

Budova univerzitní nemocnice v Loma Lindě.

FOTO PETER POLÁŠKO

Každý máme odpovědnost za talenty, které jsme dostali. Měli bychom se je snažit využít ve službě jiným.

MILOST PRO VŠECHNY

Epištola Galatským

Pavel na svých misijních cestách prošel mnoha městskými branami. Během těchto cest psal dopisy (jako např. epištolu Galatským) – sborům, které založil.

Proč byla kniha napsána?

Skutečnost, že judaismus a křesťanství jsou dvě různá náboženství, dnes většinou přijímáme s naprostou samozřejmostí. Vždyť na základě Starého zákona (neboli „Tenachu“) se obě náboženství jeví jako náboženství inspirovaná. Židé Tenach vykládají ve světle talmudu, křesťané zase ve světle Nového zákona. A už téměř dva tisíce let na sebe obě náboženství vzájemně pohlíží jako na něco zvláštního.

Tak to však nebylo vždycky. Vždyť Ježíš byl žid, stejně tak jeho učedníci a první křesťané vůbec. Ti se jako rodilí židé účastnili chrámových bohoslužeb, uznávali náboženské svátky (např. chanuka a slavnost stánků) a dávali se i obřezat.

Proto mezi prvními křesťany bylo mnoho takových, které šokoval Pavlův názor, že člověk se může stát křesťanem *a přitom zůstat nežidem!* Zvyky, zákony, Bohem daná nařízení, to vše přece patří k určujícímu znamení těch, kdo patří k Božímu lidu! Jak tedy může Pavel říct, že tyto věci už nejsou závazné?!

Jistě, nemohl – zvlášť pokud to byl *opravdový* apoštol.

A když potom zakládá sbor mezi pohany v Galacii, je docela přirozené, že některé křesťany ze židů to znepokojilo. Když se k nim donesou zprávy, že Pavel působí i na jiných místech, jdou do Galacie, aby se pokusili věci napravit. Nesouhlas s tím, co se děje, vyslovili i galatští křesťané, protože to odporovalo tomu, co je učil Pavel. Pro křesťany ze židů je pak docela přirozené zdůraznit, že Ježíš nemohl Pavla pověřit jako apoštola, protože Pavel se stal křesťanem až dlouho po Kristově smrti.

To vše Pavla samozřejmě velmi zneklidnilo. Věděl, že pokud nebude jednat rychle, uškodí to jeho poselství i jeho oprávnění toto

poselství kázat. Proto tomuto ohroženému sboru poslal dopis – který známe jako Pavlovu epištolu Galatským.

Co se z této knihy mohu naučit?

Kvůli pochopení toho, co se Pavel snažil říct sboru v Galacii a vlastně i kvůli tomu, jak toto poselství máme chápat a prožívat dnes, už bylo vypsáno mnoho inkoustu a „prolita nejedna kapka krve“. A je třeba poctivě si přiznat, že není vždy snadné pochopit, na co Pavel vlastně myslí, když mluví o zákonu a o milosti a o jeho postavení v životě věřícího.

Je jisté, že epištola Galatským nám říká přinejmenším to, že činy musí následovat víru, ne naopak. Žádný zvyk, žádný obřad ani určitý způsob života *sám o sobě* nestačí k tomu, aby nás „smířil s Bohem“. Všechno musí vyplývat z víry, jinak je to více než zbytečné.

Epištola Galatským také zdůrazňuje, že neexistují žádní křesťané „druhé třídy“. Nic, co děláme, nás nemůže učinit „spasenějšími“, někým, kdo má větší nárok na Boží království než ten druhý. Nic, co děláme, nemůže zvýšit naše postavení před Bohem. Žid nebo pohan, muž nebo žena, mladý nebo starý, doktor filozofie nebo nevyučený – pro každého z nás je věčná záchrana věcí Boží milosti.

Slova, která potřebujete znát

Apoštol: doslova „vysláný“ – častý titul vel-vyslanců nebo obchodních vyslanců. K apoštolství bylo pověřeno nejen dvanact Ježíšových učedníků, ale za apoštola je označen i Pavel, Barnabáš, Apollos, Silvanus a Timoteus.

Duch: třetí osoba božské Trojice; zprostředkovává Boží přítomnost v životě věřícího.

Galacie: název království na území starověké Malé Asie; později římská provincie. V posledních dvou stoletích odborníci diskutují o tom, do které „Galacie“ Pavel psal tento dopis. Jestliže do té „severní“ (tzv. „územní“ hypotéza), pak ho Pavel napsal během své třetí misijní cesty – snad v zimě 57-58 po Kr. Pokud do „jižní“ (tzv. „provinční“ hypotéza), pak ho Pavel mohl napsat už roku 45, ačkoliv pravděpodobnější je doba kolem roku 49.

Kéfas: aramejské slovo, znamená „skála“ nebo „kámen“ – přezdívkou, kterou dal Ježíš Šimonovi, synu Janovu, známému pod jménem „Petr“.

Obřízka: chirurgické odstranění předkožky u mužů. Bůh řekl Abrahamovi, že to bude znamení „věčné smlouvy“ (1. Moj 17).

Ospravedlnění: doslova „zproštění žaloby“. Čin, kterým nás Bůh prohlašuje za spravedlivé.

Pavel: římské jméno pro Saula, který byl původem Žid a pocházel z města Tarsu. Tento Saul bojoval proti křesťanství jako zvrácenému židovství, pak prožil obrácení a začal křesťanství šířit mezi pohany! Podnikl tři misijní cesty do severovýchodní části římského impéria a čtvrtou do Říma jako vězeň. Podle legendy byl umučen v Římě.

Pohané: lidé, kteří neměli židovský původ.

Tělo: může se jednat jednoduše o „tělo“, Pavel však toto slovo používá v souvislosti s lidským životem, nezávislým na Bohu, nebo pro *všechno*, co nám brání v následování Boha.

Učitel: překládáno též jako „pěstoun“, „poručník“, „ochránce“, „přísný vychovatel“. Ve skutečnosti je v textu slovo *paidagogos* neboli „vůdce dětí“. Jedná se o otroka, jehož úkolem bylo dohlížet (ne učit!) na mladé chlapce. Chránil je před zlem, ukázněval je, když se chovali špatně, a zajišťoval, aby se včas dostali do školy. Snad nejlépe lze toto slovo překládat jako „chůva“.

Zákon: Je spíše věcí diskuse, jak rozumět tomu, co přesně Pavel myslel tímto slovem. Jedná se o desatero přikázání? Nebo má na mysli obřadní zákony včetně obětí a svátků? Nebo *jakékoliv* pokusy kodifikovat chování? Možná Pavel myslel „tůru“ – *všechno*, co je obsaženo ve smlouvě, kterou Bůh uzavřel se svým lidem, jak můžeme číst v prvních pěti knihách Bible.

Jak číst epistolu Galatským

1,1-10

Pavel přísně odsuzuje členy církve, že se obrátili od toho, co je učil, k „falešnému evangeliu“.

Otázky k zamyšlení: Většinu svých dopisů Pavel začíná tím, že chválí členy církve. Proč neudělal totéž i v tomto případě?

1,11-2,14

Pavel hájí své právo nazývat se apoštolem.

Otázky k zamyšlení: Jak Pavel obhájí svou autoritu jakožto apoštola? V čem se Petrovo chování podobá chování sboru v Galacii? Jaký má Pavel vztah ke sboru v Jeruzalémě?

2,15-3,29

Pavel vyvozuje z Abrahamova života, že jsme spaseni vírou, nikoli skutky zákona.

Otázky k zamyšlení: Jaké místo podle Pavla zaujímá zákon v životě nevěřícího člověka? Jaké v životě věřícího? Jaké jsou důsledky víry?

4,1-31

Pavel varuje Galatské, aby se nevraceli k „otroctví“ zákona, ale aby zůstali ve víře, která je osvobozuje.

Otázky k zamyšlení: Jaký měl Pavel vztah ke sboru v Galacii? Jaký užitek má člověk z toho, že je Božím dítětem?

5,1-6,18

Pavel definuje, co znamená „žít z moci Božího Ducha“ na rozdíl od konání „skutků těla“.

Otázky k zamyšlení: Proč si Pavel myslel, že je špatné vyžadovat na obrácených křesťanech obřízku? Jak definuje život vedený Božím Duchem? Na základě postoje, který Pavel v tomto oddíle doporučuje (i toho, který odsuzuje), co považujete za největší problém, kterému musela církev v Galacii čelit? V čem viděl Pavel řešení?

V epistole Galatským najdete

- ❖ „Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího, který si mne zamiloval a vydal sebe samého za mne.“ (2,19d.20)
- ❖ „Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno v Kristu Ježíši.“ (3,28)
- ❖ „Tu svobodu nám vydobyl Kristus. Stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho.“ (5,1)

MĚSTO V POUŠTI

Když se vydáte po dálnici č. 15 z amerického Los Angeles směrem na severovýchod, dříve nebo později zaznamenáte, že projíždíte suchou a teplou pouští. „Vítaná změna“ - radujete se. Nadšení vás však po několika hodinách jízdy rozpálenou pouští zaručeně přejde. Ve chvíli, kdy se vám bude zdát vedro k nevydržení, však vykřiknete překvapením: „Copak mě šálí zrak?! To není možné!“ V dálce, přímo před vámi, se totiž začnou rýsovat kontury vysoké pyramidy. A když pak přijedete blíž, zjistíte, že vedle pyramidy stojí také velký pohádkový zámek. A když se ještě přiblížíte... Ano, je to tak. Na vlastní oči jste spatřili „fatu morgánu“ nevadské pouště zvanou **L A S V E G A S**.

MĚSTO
V POUŠTI

Jako každé správné americké město má i Las Vegas něco nej... V prvních desetiletích našeho století tady stála jen malá železniční zastávka s nádrží vody. Po povolení hazardních her ve třicátých letech se z Las Vegas stalo největší centrum zábavy a hazardu ve Spojených státech. Každý rok město navštíví více než třicet milionů po štěstí toužících návštěvníků. Las Vegas je také místo, kde si můžete se svým milým nebo milou říct

samém začátku dlouhé ulice stojí hotel LUXOR – mikrosvět, který má představovat „starý dobrý“ Egypt. Uvnitř hotelu vás pravděpodobně nejdříve překva-

pí, že tato velká pyramida ze skla a oceli je vlastně dutá. Vytváří tak monstrózní zastřešený prostor, plný kin, automatů, atrakcí, malých umělých skal s křo-

Pyramida ze skla a oceli – hotel LUXOR.

MGM GRAND HOTEL – největší hotel světa.

vinami a napodobenin sochařských děl dávné minulosti. Objevíte tady také umělou řeku Nil, po které se můžete za příslušný poplatek vydat na okružní plavbu po hotelu.

Neméně zajímavý je hotel EXCALIBUR, který stojí hned vedle a jehož tvůrcové se nechali inspirovat legendami z časů krále Artuše. Celý hotel má podobu velkého pohádkového zámku. Tak jako v Luxoru vás hned

své oficiální „ano“ během několika minut. No a aby těch nej nebylo tak málo, pak v tomto městě najdete dvanáct z třinácti největších hotelů světa. A právě hotely jsou v tomto městě to nejzajímavější. Hlavně v nich se totiž odehrává všechno, co přitahuje zájem turistů.

Většina hotelů stojí na hlavní třídě, kterou místní přiznačně přezdívali Strip. Snad proto, aby včas varovali, co vás čeká, když nebudete mít štěstí ve hře. Na

„Sláva Řecka a velkorysost Říma“ – hotel CAESARS PALACE.

*Hráčská vášeň nevnímá ani den
ani hodinu.*

Celá stavba má připomínat slávu hollywoodského filmu, zvláště – jak už naznačuje zkratka – jeho nejslavnější filmovou společností Metro Goldwyn Mayer.

Za zmínku stojí určitě i další stavby hotelů. Vzpomeňme alespoň tři z nich. V hotelu CAESARS PALACE najdete repliky ulic starověkého Říma se zaručeně starořímskými obchody, sochami, budovami, fontánami a umělou krásně modrou oblohou. Samozřejmě ani tady nechybí

*MĚSTO
V POUŠTI*

Vstupní část hotelu TREASURE ISLAND (Ostrov pokladů) připomíná malý mořský záliv. V něm se vždy po dvou hodinách odehrává malá námořní bitva mezi posádkou loď Sira Francisca Drakea a pirátskou lodí Hispaniola. Jsme v Americe, všechno je hodně barvitě a dramatické. Bitva se odehrává za zvuků emotivní scénické hudby a končí tím, že se jedna loď potopí a druhá shoří.

u vchodu vítá personál převlečený do kostýmů upravených podle starodávných egyptských kreseb, i v hotelu Excalibur vás uvítají v převlečení. Tentokrát to budou pohádkové princezny, pážata nebo středověká stráž.

Hned naproti přes cestu vás zcela určitě upoutá velká lví hlava. Je to vchod do největšího hotelu světa. Hotel pyšníci se strohým názvem MGM má pět tisíc pokojů, čtyři divadla a parkoviště pro víc jak devět tisíc aut.

Romantika středověku – hotel EXCALIBUR.

personál oblečený do kostýmů prétoriánské gardy či římských otrokyň.

Před vchodem do nejdražšího hotelu Mirage (v překladu tohle slovo znamená fata morgána) vás určitě zaujme velká fontána. Je postavená do tvaru sopky, z které se každou hodinu valí hořící láva.

To, že Las Vegas není jenom ledajakým městem, zjistíte velmi brzy. Jako by tady neplatil „pozemský“ čas. Z lidí se stávají najednou děti, které si celý den jen hrají a baví se. A opravdu, zábava se ani na chvíli nezastaví. Hrát si, bavit se, prostě si užívat můžete ráno, v poledne, večer a hlavně v noci. Nikde tady nevidíte nějaké hodiny. V noci je tu tolik světla jako za bílého dne. Bezpočet reklam, světel a neonů láká přímo dokonale.

*Hotel Treasure Island – toaleta a la
USA – zdobená obrazem v zlatém
rámu.*

Las Vegas má bezesporu své kouzlo. Můžete se kochat jeho krásami – má to však jednu podmínku: nesmíte se ptát po hlubším smyslu veškeré neúnavné činnosti ve městě. On se totiž opravdový smysl toho všeho hledá velmi těžko a jen stěží se vám vůbec nějaký najít podaří. Vybudovat město s tak drahými budovami jen proto, aby v něm mohli lidé prohrát své peníze nebo se chvíli pobavit, je důvodem přinejmenším dosti diskutabilním.

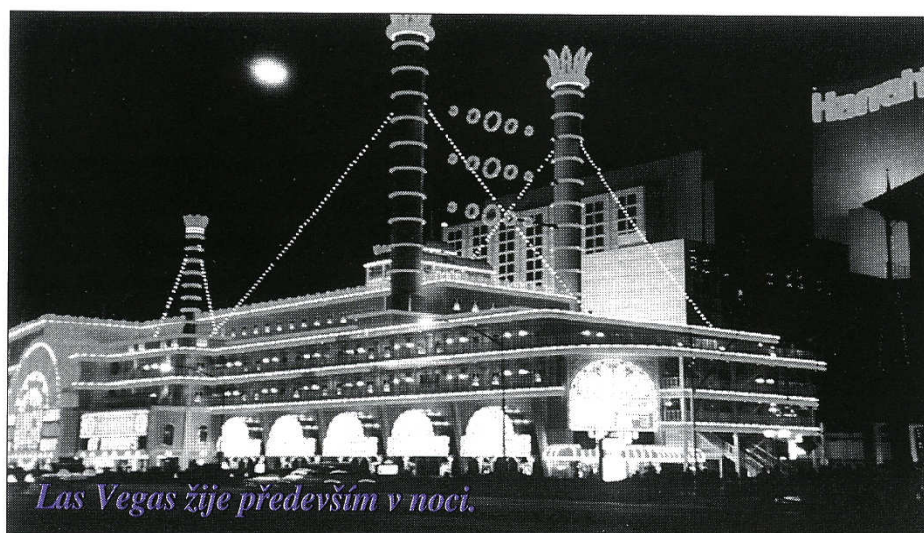
Las Vegas možná někoho láká ke srovnávání s městem, které se zatím rýsuje jen v našich myšlenkách na budoucnost.

svaté město, nový Jeruzalém, jak sestupuje z nebe od Boha. A slyšel jsem mohutný hlas, který mi řekl: 'To je Boží příbytek mezi lidmi. Bůh bude s nimi. Setře

jim slzy z očí a už nebude ani žalu. Nebude tam ani pláč ani bolest, protože všechno, co bylo před tím, pominulo.' Hradby tohoto města budou postaveny

Umělá sopka před hotelem Mirage.

Las Vegas žije především v noci.

z jaspisu a celé bude ze zlata. Nebude potřebovat slunko, ani měsíc, aby bylo světlo. Bude ho ozařovat Boží sláva. Uprostřed města na náměstí poteče řeka. Podél řeky, po obou stranách, budou růst stromy života. Noc už tam nebude a nebudou v něm potřebovat světlo lampy ani světlo slunce, protože Pán Bůh bude jejich sluncem.“

PETER POLAŠKO

FOTOGRAFIE: PETER POLAŠKO, JAN BARTA

To město budoucnosti má s Las Vegas i něco společného. Třeba bohatství a krásu. Ani v městě budoucnosti nebude stejně jako v Las Vegas rozdíl mezi dnem a nocí a i ono se před námi objeví nenadále jako fata morgána v poušti. Důvod jeho vzniku a smysluplnost však musíme hledat na opačné straně stupnice hodnot. Myslím na město, které se, věřme už velmi brzy, objeví v poušti tohoto světa a o kterém na posledních stranách Bible říká apoštol Jan: „A viděl jsem

Pirátské show před hotelem TREASURE ISLAND – OSTROV POKLADŮ.

PŘÍBĚH JMÉNEM HIROŠIMA

Bylo 7. srpna 1945,
devět hodin ráno.

Do laboratoře
jaderného fyzika Jošio

Nišiny v Tokiu
vstoupil důstojník
japonského vojenské-
ho letectva a vyzval
ho, aby s ním ihned
odjel do generálního
štábu. Na vědce

otázku „proč“
důstojník neodpově-
děl. Nišina se tedy
připravoval na cestu,

když tu vtrhl do
laboratoře reportér
z ústřední zpravodaj-
ské agentury a vyhrkl
na profesora: „Věříte,
že mohli Američané
shodit na Hirošimu
atomovou bombu, jak
od rána rozhlašují?“

Otřesený vědec
odpověděl: „Je to
docela možné.“

Japonsko totiž ještě o ničem nevědělo, a ti z generálního štábu, kteří 7. srpna ráno dostali od náčelníka okresu Šugoku zprávu, že „jediná bomba zničila město Hirošimu“, tomu nevěřili. Jedna bomba přece nemůže zničit celé město! Na Drážďany nebo Berlín muselo nalétat tisíce letadel a shodit tisíce bomb, aby se jejich domy obrátily v trosky.

Obraz apokalypsy

Letadlo s vědcem a důstojníky generálního štábu v Tokiu se dostalo nad Hirošimu až 8. srpna. To, co uviděli, připomínalo apokalypsu. Z velkého, třistatisícového průmyslového města zbyly jen kouřící trosky. Že by takovou katastrofu způsobila jen jedna bomba, to bylo pro japonské důstojníky nepochopitelné. Byla to však pravda.

Při výbuchu bomby zahynulo okamžitě 78 150 lidí. 13 983 se nikdy nenašlo. Zůstaly po nich jen stíny na rozvalinách budov, protože obrovským tlakem a žářem jaderné exploze bylo v okruhu jednoho kilometru od místa výbuchu zničeno absolutně všechno. Raněných bylo 37 424. Další tisíce umíraly později na nemoc z ozáření.

A tak – po věku páry a elektřiny – vstoupilo lidstvo do věku atomu. Dlouhá léta se diskutovalo o tom, zda tento čin Američanů byl oprávněný, či nikoli.

Posuzovat takové rozhodnutí s odstupem 50 let nemá smysl. Musíme ho vidět na pozadí okolností, které ovlivňovaly toto rozhodnutí v době, kdy padlo.

Lavina zkázy

Prvním kamínkem, který strhl tuto lavinu zkázy, byla již samotná skutečnost odhalení možnosti štěpení atomového jádra uranu uskutečněného německým fyzikem Otto Hahnem v r. 1938. Přitom ještě v r. 1913 rakouský vědec Ernst Mach skákal do řeči každému, kdo mluvil v jeho přítomnosti o atomu: „Už jste nějak viděl?“

Dějiny rodokmenu atomové bomby jsou ovšem dlouhé a začínají jmény ob-

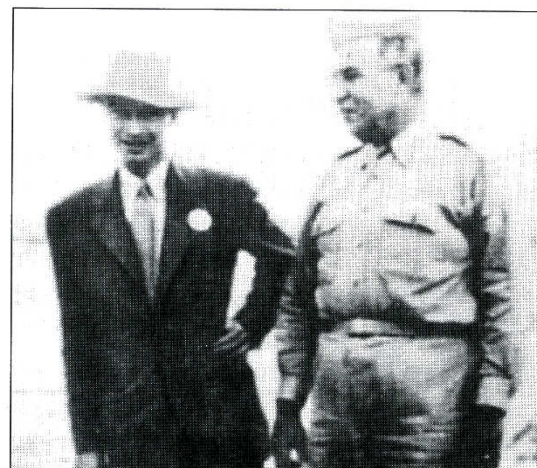
jevitelů elektrických jevů, jako byli Galvani, Faraday, Hertz, Maxwell. Pak pokračují objevitelem nového druhu paprsků Röntgenem přes manžele Curieovy, M. Plancka a A. Einsteina až k O. Hahnovi, Rutherfordovi a nakonec k Juliu R. Oppenheimerovi nazývanému „otcem atomové bomby“. Samozřejmě, že jsou tam ještě další jména vědců, kteří vůbec nesledovali jako cíl svého bádání výrobu atomové bomby. Jen odhalovali ta nejskrytější tajemství stvoření.

Po celý zbytek života po Hirošimě si J. R. Oppenheimer kladl otázku: „*Jsme, nebo nejsme spolupracovníci pekla?*“ Tyto otázky se objevily, až bylo po všem. Předtím však byl strach. Obava, že němečtí vědci vyrobí atomovou bombu Hitlerovi. O této možnosti vědělo jen několik vědců, a také jen oni tušili, jak strašná zbraň by se tím Hitlerovi dostala do rukou. Proto se rozhodli varovat prezidenta Roosevelta a přimět ho, aby USA zahájily výrobu atomové bomby.

Memorandum

V roce 1939 bylo na světě jen 12 lidí, kteří měli vědomosti potřebné k výrobě atomové bomby. Stačilo, aby se domluvili – a k žádné Hirošimě a Nagasaki nedošlo. Oni se však nedomluvili. Každý z nich byl na jiné straně „barikády“. A když ne srdcem, tedy svým bydlištěm. Hahn, Heisenberg a Weizsäcker byli v Německu. Szilard, Fermi, Wigner utekli před fašismem z Evropy a byli v Americe, kde žilo i několik dalších.

Szilard a Wigner sepsali memorandum pro Roosevelta, ale aby mělo větší váhu, chtěli pod něj získat podpis A. Einsteina. Jeli za ním na Long Island – nedaleko New Yorku, kde právě trávil dovolenou. Nevěděli však, kde

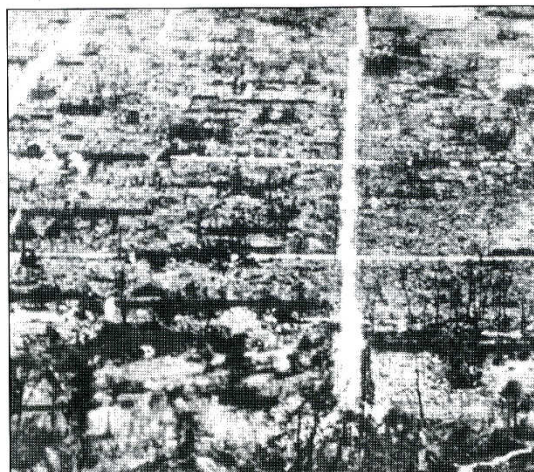

Fyzik J. R. Oppenheimer (vlevo), konstruktér první atomové bomby.

V
roce
1939
bylo
na světě
jen
12 lidí,
kteří
měli
vědomosti
potřebné
k
výrobě
atomové
bomby.
Stačilo,
aby
se
domluvili –
a
k
žádné
Hirošimě
a
Nagasaki
nedošlo.
Oni
se
však
nedomluvili.

Když
byl
profesor
Jošio
Nišina
přiveden
do
generálního
štábu
onoho
7. srpna
1945,
okamžitě
se
ho
náměstek
šéfa
Kawabe
zeptal:
„Dokázal
byste
do šesti
měsíců
sestrojit
A-bombu?
Tak
dlouho
bychom
se
ještě
udrželi.“
„Ani
za
šest
let.
Kromě
toho –
nemáme
žádný
uran,“
odpověděl
vědec.
Z toho
je
jasné,
že
by
japonští
generálové
neváhali.

bydlí. Po delší době marného hledání se chtěli vrátit. Neptali se totiž na Einsteina, ale na dům doktora Moora, kde prý Einstein bydlel. Později Szilard vzpomínal, jak řekl: „*A co kdybychom se přímo zeptali, kde tu bydlí Einstein? Toho přece zná každé dítě.*“ Na rohu ulice stál asi sedmiletý chlapec s udicí.

Hirošima po shození první atomové bomby.

„Nevíš, kde tu bydlí Einstein?“ zeptal se ho spíše žertem než vážně Szilard. „*To se ví, jestli chcete, dovedu vás tam.*“ K lavině se tak uvolnil a přidal další kamínek – nevinné dítě.

V roce 1952 Einstein řekl jednomu japonskému novináři: „*Můj podíl na výrobě atomové bomby spočíval jen v jediném úkonu: Podepsal jsem dopis prezidentu Rooseveltovi, aby byl zahájen výzkum o možnosti výroby atomové bomby. Donutila mne k tomu obava, že i Němci mohou pracovat na tomto problému – a že mohou mít úspěch. Nezbyvalo nic jiného, přestože jsem přesvědčeným pacifistou.*“

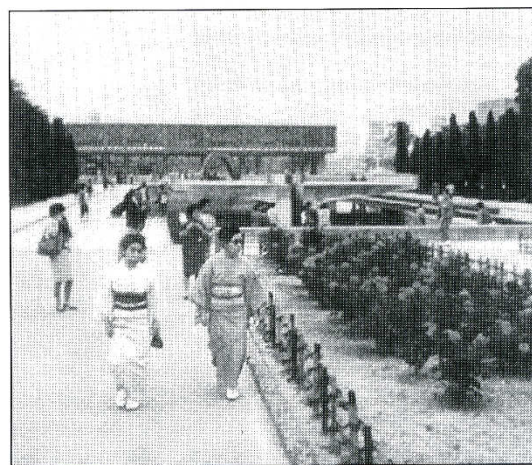
Rozhodnutí

Roosevelt reagoval okamžitě. Byly uvolněny finance i lidé, aby se pokusili předběhnout Němce ve výrobě atomové bomby. Byla určena proti Hitlerovi – dopadla na Japonce. Německo totiž kapitulovalo dříve, než byla bomba dokončena. K úspěšnému odpálení pokusné A-bomby došlo v pusté poušti v Novém

Mexiku teprve 16. července 1945. Všichni, kteří byli tomuto pokusu přítomni, nikdy na jeho účinky nezapomněli. Ještě po létech vyprávěli, jaká hrůza je zachvátila, když po tlakové vlně začala nad nimi růst obrovská ohnivá koule a zdálo se, že pohltí celý svět. W. Laurence – reportér z New York Times – napsal, že si vzpomněl, jak francouzský vědec Berthelot v roce 1869 předpověděl, že za sto let budou lidé vědět, co je to atom. Někteří však na to říkali: „*Pak ale sestoupí na zem stařík s bílou bradou a se svazkem klíčů, a řekne lidstvu: Pánové, zavírá se.*“

Nová etapa dějin

Jedna etapa dějin lidstva se skutečně uzavřela. Etapa, kdy o konci světa mluvili jen náboženští proroci, a racionalisté se jim smáli: „*Jak by mohl svět zanik-*

Park míru v Hirošimě.

nout! To je nesmysl.“ Od Hirošimy již nejde o to **jak**, ale o otázku **kdy**.

Okolnosti

Mnohokrát byla již položena otázka, co by se stalo, kdyby měl A-bombu k dispozici Hitler. V dějinách však, jak známo, žádné „kdyby“ neplatí. Události se staly, jak se staly. Ale proč se staly tak – a ne jinak, to je velmi zajímavé.

První zajímavost v souvislosti s A-bombou: v roce 1932 objevil James Chadwick neutron – klíč k rozštěpení

atomu. Sedm let pak trvalo, než vědci pochopili, co to pro ně znamená. V laboratořích v Cambridge, Římě a Berlíně štěpili atom, aniž to tušili. Až do roku 1938 odmítali věřit tomu, co jim ukazovaly jejich přístroje. Proto se ani Mussolini ani Hitler, ale ani jiní státníci nedověděli, jak výjimečnou zbraň mají na dosah ruky.

Vůbec nelze domyslet, kam by dospěl svět, kdyby Mussolini a Hitler měli v rukou A-bombu. Nestalo se tak. Proč? Nevědomky to vyjádřil jeden z fyziků – Emilio Sergé – na pohřbu E. Fermiho, který jako první provedl štěpení uranu v Římě. „*Díky Bohu jsme se všichni stali vůči jevu štěpení slepými.*“

Druhá zajímavost je sám Hitler. Jeho rasistické, antisemitské zákony způsobily, že řada vynikajících židovských vědců opustila Evropu a utekla před nacistickou perzekucí. Z Itálie odešel již vzpomenutý E. Fermi, později jeden z hlavních pracovníků při vývoji A-bomby v Los Alamos. Proto někteří komentátoři nazvali A-bombu židovskou bombou.

Nakonec se tedy tato zbraň ocitla v rukou demokratického státu a jeho prezidenta H. S. Trumana. Ten měl rozhodnout, zda bude použita, nebo ne.

V Evropě válka skončila již v květnu 1945. V Tichomoří však Japonci stále ještě vedli válku dál – s fanatickou urputností a nebyvalou krutostí. Denně tam při postupném osvobozování ostrovů, jako byl Iwodžima a Okinawa, umíraly tisíce amerických vojáků.

Když členové vlády USA spolu s vědci rozvažovali, zda bombu použít, nebo ne, zeptali se vědců: „*Můžete navrhnout jiný způsob, jak válku rychle ukončit?*“ A to rozhodlo. 6. srpna 1945 přivedl Paul Tibbetts svůj těžký bombardér B-29, který nazval po své matce ENOLA, nad Hirošimu. Že byla vždy usměvavá a veselá, dodal k tomuto jménu ještě GAY. Posádka měla příkaz nedívat se na místo výbuchu a mít nasazené tmavé brýle.

Pak vybuchla první A-bomba. Japonsko bojovalo dál... 9. srpna byla svržena druhá bomba na Nagasaki. 10. srpna 1945 japonský císař kapituloval. Druhá světová válka skončila.

Otázka nutnosti

H. S. Trumana se po válce zeptali: „*Nelituje, že jste dal zničit Hirošimu?*“ Zamyšleně odpověděl: „*Ne. Měl jsem z toho hrůzu, ale určitě jsem tím zachránil nejméně půl milionu lidí. Bylo to nutné.*“

Jiní říkají, že nebylo. Japonsko prý bylo již tak oslabeno, že by jeho odpor neměl dlouhého trvání. Jedno je však jisté. Když byl profesor Jašio Nišina přiveden do generálního štábu onoho 7. srpna 1945, okamžitě se ho náměstek šéfa Kawabe zeptal: „*Dokázal byste do šesti měsíců sestavit A-bombu? Tak dlouho bychom se ještě udrželi.*“ „*Ani za šest let. Kromě toho – nemáme žádný uran,*“ odpověděl vědec. Z toho je jasné, že by japonští generálové neváhali.

To je to pozoruhodné v tomto děsivém příběhu o A-bombě. Byla na straně demokratické části světa v té nejkritičtější chvíli dějin. To nám přidalo k životu následujících 50 let.

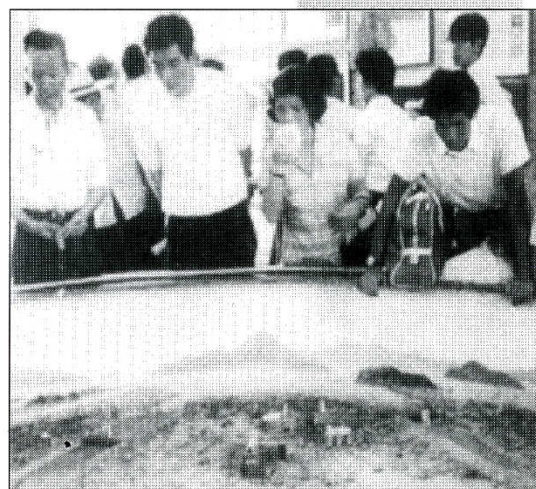
A lavina se valí dál

V září roku 1949 provedl pokusný výbuch své A-bomby také Sovětský svaz. Nastala rovnováha strachu a udržela mír mezi velmocemi až do těchto dnů. Dnes je zneklidňující, že o získání jaderných zbraní usilují fanatické diktátorské režimy Sýrie, Iráku, Íránu, Libye a Severní Koreje.

Skutečný problém

Poznali jsme, že v dějinách se našťestí většinou nenaplnují ty nejhorší zá-

Jedna etapa dějin lidstva se skutečně uzavřela. Etapa, kdy o konci světa mluvili jen náboženští

proroci, a racionalisté se jim smáli: „*Jak by mohl svět zaniknout! To je nesmysl.*“ Od Hirošimy již nejde o to jak, ale o otázku kdy.

Hirošima dnes. ▲

▲
Návštěvníci Muzea míru v Hirošimě nad maketou města zničeného výbuchem atomové bomby.

měry několika teroristů – ať již pouští otravný plyn do metra v Japonsku, či výbuchem rozmetají budovu v americké Oklahomě. Napadají mne ještě výroky dvou mužů z našeho příběhu o A-bombě.

„*Fanatismus plus A-bomba plus lhostejnost – to je cesta k záhubě lid-*

stva“ – řekl Julius Robert Oppenheimer.

„*Přírodověda sice způsobila nyníšší nebezpečí, ale skutečný problém spočívá v myšlení a v srdci člověka.*“ (A. Einstein)

Nakolik můžeme ovlivnit myšlení a pocity druhého člověka? Ty, s kterými se setkáváme – snad vstřícností, porozuměním a láskou. A jak ty vzdálené?

Nevím. Víím, že ovlivnit můžeme především sebe, své myšlení a své jednání. Zkoumat své srdce. V tom je pro nás naděje. Ať se ti druzí rozhodnou jakkoli a mají srdce naplněné jedem.

Spasitel nám slíbil: „*Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni užijí Boha. Blaze těm, kdo působí pokoj, neboť oni budou nazváni syny Božími.*“ (Mat 5, 8.9)

LUDVÍK ŠVIHÁLEK

V článku použito citací z knih:

F. Herneck: Průkopníci atomového věku

R. Jungk: Jasnější než tisíc sluncí

J. Bober: Laureáti Nobelovy ceny

M. v. Laue: Dějiny fyziky

A. Maurois: Dějiny USA v letech 1917-1961

„Most byl už napůl zbořený, a jak hořel, padal po kusech do řeky. Tak jsem utíkal o sto metrů dál po proudu k železnému mostu, přes který jezdí tramvaje. Tam už také hořely dřevěné pražce, ale já jsem ručkoval a skákal podél rozžhavených kovových vzpěr. Z druhé strany řeky přibíhaly znetvořené bytosti jako hejno vyplašených křečků a pokoušely se dostat přes řeku. Křičely jako jediný velký chór. Uprostřed mostu leželo čtyři nebo pět znetvořených těl, která se ještě hýbala. Kůže na nich visela jako chuchvalce tmavých mořských chaluh. Místo nosů – díry! Rty, uši, ruce neforemně naběhlé...

Nějak jsem se dostal přes železný most, ale na druhém břehu jsem narazil na hromadu mrtvol, která mi zatarasila cestu. Ty lidi asi pronásledoval a dostihl plamenný jazyk. Dosud všichni hoří...

Myslel jsem, že jsou mrtví, ale začínají sténat. Žena volá svého muže. Matka dítě. A oživlé plameny je nemilosrdně zachvacují. I já mám sežehlé obočí, hoří mi ruce, obličej. Ven z té pasti, honem ven! Musím si prorazit cestu mrtvolami. Odstrkuji je, chytím hlavu, abych odklidil z cesty překážku... Ošklivý pocit na dlani. Přilepila se na ni kůže z obličeje. Pod ní něco žlutého. Třesu se po celém těle, pouštím mrtvou hlavu na zem, pokouším se chytit mrtvolu za ruku, abych se dostal dál a ... vtom vidím kosti pod spáleným masem a cizí kůže se mě pořád drží...

K smrti unaven jsem krok za krokem klopýtal dál ohnivým labyrintem. Vtom vedle mě někdo křičí: ‘Kazuo, prosím tě, pomoz mi!’ Zná mé jméno, musí to tedy být někdo, koho i já znám. Ale kdo? Kdo je ta neurčitá hmota?... ‘Kdo jsi?’ ptám se. ‘Sumiko.’ Už si vzpomínám. Sumiko! Bydlela blízko nás. Ale to přece nemůže být ona! Sumiko! Jako dítě byla moc hezká, říkali jsme jí ‘Bílá lilie’. Zeptal jsem se: ‘Jsi to opravdu ty? Malá Sumičan? Neboj se. Dovedu tě domů. Hlavu vzhůru! Jdeme!’

Ale byla už tak slabá, že nemohla jít. Snažil jsem se Sumiko podpírat, ale při každém krůčku bolesti křičela. ‘Sumičan, já vím, že to bolí. Vydrž to, prosím tě!’ Dovlekli jsme se dalších deset kroků...

‘Voda, Sumičan, tady...!’ Slabě se usmála. Ale když jsem se vrátil s vodou, už se nehýbala. Sáhl jsem na ni, a byla už studená, ‘Sumiko!’ křičel jsem, ‘Sumičan! Probuď se! Musíš žít!’ Objímal jsem ji, lil jsem jí vodu na obličejík, který se blaženě usmíval. Kapky jí utíkaly ze rtů, voda, po níž tolik toužila, jí bez užitku stékala po krku.’

Ze vzpomínek Kazuo M. na dobu bezprostředně po svržení atomové bomby na Hirošimu
(Cit. dle: Robert Jungk, *Paprsky z popela*)

CO JE TO

SKUTEČNÁ LÁSKA?

Před pár lety mě spousta lidí nazývala puritánem. Říkali, že jsem staromódní a že mé názory jsou překonané. Ale dnes by mnozí z nich dali všechno za to, aby mohli sklízet to, co sklízím já ze svých postojů k lásce, které jsem přijal ještě za svobodna. Jedno anglické úsloví říká: „Jsi tím čím ses stal.“ Nikde to neplatí více než v oblasti lásky. Jaké zásady přijmeš dnes, rozhodne, jak budeš prožívat lásku později.

Tři druhy lásky

Zmatky, které prožíváme v oblasti lásky, mohou být způsobeny tím, že nám nedochází, že vlastně existují tři druhy lásky. Budu se snažit je popsat a přitom můžeme společně uvažovat a hodnotit své vztahy k přátelům, členům rodiny nebo k příslušníkům opačného pohlaví.

Láska „jestliže“

První typ lásky, láska „jestliže“, je pro mnoho lidí jediný, jaký vůbec znají. Tuto lásku můžeme přijímat nebo dávat, pokud jsou splněny určité požadavky. Musíme si ji něčím zasloužit. „Jestliže budeš hodné dítětko, tatínek tě bude mít rád.“ „Jestliže uspokojíš má očekávání jako mileneček...“ „Jestliže vyhovíš mým představám...“ „Jestliže se se mnou vyspíš...“ – budu tě mít rád.

Často už v dětství – možná nevědomky – učí rodiče své děti tomuto druhu lásky, když jim říka-

jí: „Jestliže budeš mít dobré

Láska „jestliže“ je jako lákadlo na provázku, které může kdykoli zmizet. Jsou-li plněny podmínky, všechno je v pořádku. Jakmile se začneš zdráhat – nevyhovíš požadavkům – láska je ta tam.

vysvědčení..., jestliže budeš kamarádit s těmi a těmi dětmi..., jestliže se budeš oblékat a chovat tak a tak..., budeme tě mít rádi.“ V tomto případě je láska nabízena výměnou za něco, co si druhá strana přeje. Motivace takové lásky je v podstatě sobecká. Jejím účelem je získat něco výměnou za lásku.

Láska „jestliže“ je jako lákadlo na provázku, které může kdykoli zmizet. Jsou-li plněny podmínky, všechno je v pořádku. Jakmile se však partner začne zdráhat – nevyhoví požadavkům – láska je ta tam. Může však někdo donekonečna plnit požadavky svého protějšku? Může si láska klást podmínky?

Pokud se dnes manželství rozpadají, pak je to také proto, že byla založena na tomto typu lásky. Jeden z manželů totiž jednoho dne zjistí, že je zamilován nikoli do svého skutečného partnera, ale do vysněné, neskutečné, zromantizované představy. Toto zjištění, případně když druhá strana přestane plnit předpokládaná očekávání, může vést nakonec k tomu, že se láska „jestliže“ obrátí v zášť.

Ani to není nejlepší

Druhým typem lásky – a myslím, že na základě tohoto typu lásky se vdává a žení nejvíce lidí – je láska, kterou nazývám láska „protože“. Touto láskou je člověk milován pro něco, čím je, co má, nebo co dělá. Jinými slovy, tato láska vzniká na základě určitých hodnot nebo kvalit partnera.

Tato láska vlastně říká: „Miluji tě, protože jsi hezká.“

Být milován pro to, co jsem, nebo co mám, je uspokojující. Podporuje to naše sebevědomí. Je to však křehká stavba, která nakonec ničí sama sebe.

„Miluji tě, protože jsi bohatý.“

„Miluji tě, protože mi poskytuješ bezpečí.“
„Miluji tě, protože jsi jiný, než všichni ostatní, protože jsi oblíbený nebo slavný“ apod. Možná také znáte nějakou ženu, která miluje určitého muže, protože je to výborný sportovec. Ona by se na nikoho jiného než na absolutní jedničku ani nepodívala. Ano, je zamilovaná, ale ne do

sportovce, nýbrž do jeho postavení a popularity.

Mnohdy mi už lidé řekli: „Tahle – láska ‘protože’ – se mi docela líbí. Já přece chci, aby mě ta moje (ten můj) milovala pro to, co jsem, pro konkrétní kvality a hodnoty, které mám. Copak je na tom něco špatného?“

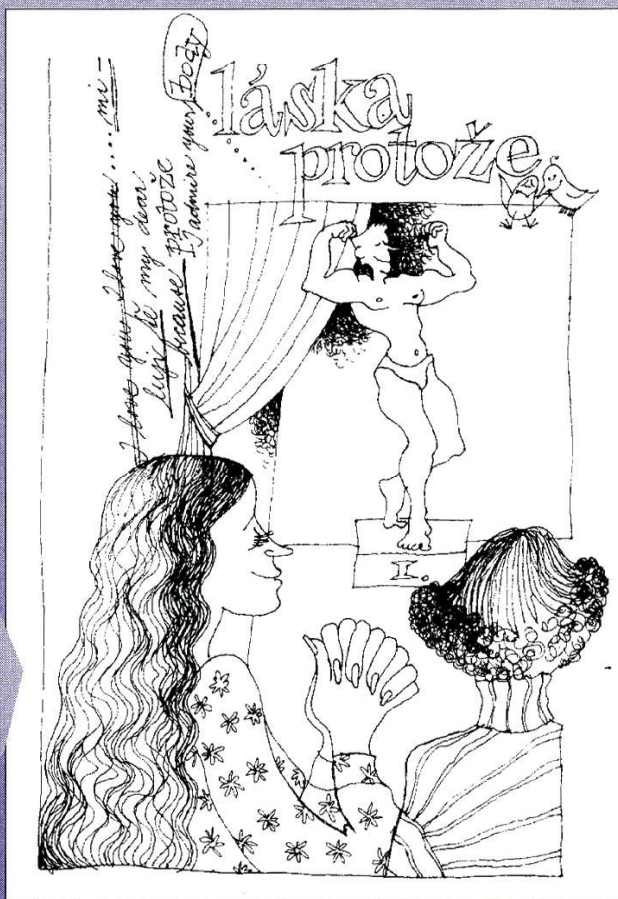
Ano, každý z nás chce být milován pro „něco“ – a určitě je lepší dát přednost lásce „protože“ před láskou „jestliže“. Vždyť láska „jestliže“, kterou si musíme nějak zasloužit, vyžaduje spoustu úsilí. Naproti tomu když víme, že něco v nás nebo na nás je hodno lásky, pak takový vztah nám nabízí relativní pohodlí.

Pokud však do takového vztahu plně vstoupíme a žijeme v něm, brzy na tom nebudeme lépe než ti, kdo si musejí svou lásku „jestliže“ zasloužit. Taková láska tedy opět neposkytuje ten pravý základ pro manželství ani pro jakýkoli jiný trvalý vztah.

V této souvislosti bychom mohli uvažovat například o problému konkurence. Co když se objeví někdo, kdo žádané kvality vykazuje ve větší míře? U ženy to může

být třeba krása, která je důvodem, proč ji má její muž rád. Ale co když se setká s ještě krásnější ženou?

Anebo opačně – láska ženy je založena na tom, kolik ten „její“ „bere“. Ale co když muž ztratí práci nebo z nějakých důvodů nebude schopen vydělávat tolik co dříve? Nebo co když se

dokonce objeví někdo, kdo má víc peněz nebo lepší schopnosti je vydělávat? Není právě tohle láska „protože“?

Láska „protože“ však v sobě nese ještě další problémy. Většina z nás totiž patří do té velké skupiny lidí, jejichž osobnost tvoří vlastně dva lidé. Na jednu stranu máme tu podobu, kterou ukazujeme světu, kterou se prezentujeme na veřejnosti, na druhou stranu jsme osobností, která je skrytá hluboko uvnitř našeho nitra a kterou zná ve skutečnosti jen velmi málo lidí, možná vůbec nikdo.

Kdybyste se setkali s lidmi, kteří prožívají lásku „protože“, pak zjistíte, že jeden nebo i oba partneři se ve skutečnosti děsivě bojí toho, aby ten druhý nepoznal, jací tam hluboko uvnitř vlastně jsou. Myslí si, že kdyby jejich partner poznal holou pravdu, byli by méně přijímáni, méně milováni, možná úplně odmítnuti.

Když jsem hovořil na toto téma se skupinou studentů, jedna ze studentek se zničehonic rozplakala. Vyprávěla mi o tom, že když byla zasnoubená, stala se obětí dopravní nehody. Tenkrát ještě bývala krásná, po nehodě však zůstala její levá tvář poznamenaná ošklivými jizvami. I když jí hodně pomohla plastická operace, ukázalo se, že její vztah nebyl nic víc než láskou „protože“. Její srdce naplnila nejistota a strach – a nakonec se její známost „zhroutila“. Klasický příklad lásky „protože“. „Miluji tě, chci tě, protože...“ A tento druh lásky v nás jistě právem vždycky vyvolává pochybnosti, jak dlouho vydrží.

Láska bez podmínek

Naštěstí však existuje ještě jiný druh lásky, láska zářivá a krásná. Přál bych každému, aby ji prožil.

Je to láska bez podmínek. Tato láska vlastně říká: „Miluji tě, nehleď na to, jaký možná v jádru jsi. Budu tě milovat, ať se s tebou stane cokoli. Nemůžeš udělat nic, co by ohrozilo mou lásku. Miluji tě a tečka.“

Láska „miluji tě a tečka“ není slepá. K tomu má daleko. Tato láska může svůj objekt znát velmi dobře. Zná jeho nedostatky a chyby. Naprosto beze zbytku ho přijímá, aniž by za to cokoli požadovala. Tuto lásku si není možno nijak zasloužit. Nemůžete udělat nic, aby byla větší. Nemůžete ji ničím odvrátit, není na nic vázaná. Od lásky „protože“ se liší tím, že nevzniká na základě nějaké přitažlivé kvality milované osoby. Touto láskou můžeme milovat i naprosto bezvýznamné osoby tak, jako by měly nekonečnou hodnotu.

Tuto lásku jsou schopni prožívat jen úplní a zralí jedinci, kteří nepotřebují ze životních vztahů stále jen brát, aby zaplnili prázdná místa ve své vlastní osobnosti. Zralé osobnosti nic nebrání v tom, aby do vztahu dávala, aniž by za to něco požadovala.

Aniž si to možná uvědomuješ, tato láska je pro nás důležitější než cokoli jiného. Pokud zrovna teď neprožíváš takovou lásku, pravděpodobně doufáš, že ji jednou prožiješ, nebo se rád vracíš k dobře střežené vzpomínce na dobu, kdy jsi takovou lásku zakoušel. Život bez vztahu, který takovou lásku alespoň připomíná, vede v poslední k beznaději. Láska „miluji tě a tečka“ je vztah,

Advent-Orion nabízí

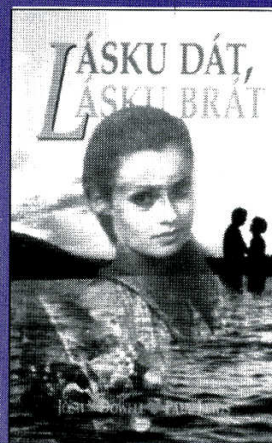

Josh McDowell & Paul Lewis

Lásku dát, lásku brát

Autoři této knížky se snaží najít populární a pravdivou odpověď především na otázky: Proč jsme uprostřed neomezené sexuální svobody stále neuspokojeni a nenaplnění? Proč se něco tak krásného a přirozeného, jako je sex, obrátilo v něco tak ubohého a nízkého? Kde se stala chyba? Jaký je správný pohled na to, co je pravá láska?

Brož., formát 11 x 18 cm, 112 stran, cena 43,- Kč.

do kterého investujeme. Tato láska se nemůže dočkat, až bude moci něco dát. Ostatní dva druhy lásky se nemohou dočkat, až něco získají. „Miluji tě a tečka“ znamená „dávám“, dobrovolně dávám sebe sama. A v tomto vztahu není místo pro obavy, nejistotu, nátlak, závist nebo žárlivost.

Nová motivace

V době, kdy jsme byli zasnoubeni, napsala mi moje dnešní manželka Dottie dopis. Stálo v něm: „Drahý, vím, že mne přijímáš takovou, jaká jsem, že před tebou nemusím předvádět. Nemusím se snažit vypadat nebo chovat určitým způsobem... Ty mě zkrátka máš rád.“ A potom dodala: „Víš, co to pro mne znamená? Vzbuzuje to ve mně touhu být ti víc než ženou.“

Spousta kluků namítne: „Kdybych měl svou dívku rád bez ohledu na to, jak vypadá a co

Láska „miluji tě a tečka“ je vztah, do kterého investujeme. Tato láska se nemůže dočkat, až bude moci něco dát.

dělá, nebude

se zanedbávat?“ A víš, že ne? Taková láska je

láska, ve které dáváme. Je to vlastně Boží láska působící v člověku. Je tak přívětivá, krásná a tak neodolatelná, že dokáže z druhého „vytáhnout“ to nejlepší. Vyvolává v tom druhém tvořivé změny. Tyto změny nevyžaduje, jsou jednoduše přirozenou reakcí na bezpodmínečnou lásku.

Moje manželka mě takto miluje, před ní nemusím nic hrát. Její bezpodmínečná láska ve

mně vyvolává přirozenou touhu být takový, jaký bych podle ní být měl. Ne že bych takový musel být, ale já takový být chci. Je to přirozená reakce na lásku „miluji tě a tečka“, kterou mne miluje.

Vybrat si musíš sám

Kterou ze tří jmenovaných druhů lásky si vybereš? Velmi málo lidí si záměrně vybírá lásku „jestliže“. Ta vyžaduje nepřetržité a nekonečné úsilí. Zůstávají další dva typy lásky. Je překvapující, že hodně lidí volí lásku „protože“. Možná, že

být milován tímto způsobem je lichotivější. Být milován pro to, co jsem, nebo co mám, je uspokojující. Podporuje to naše sebevědomí. Je to však křehká stavba, která nakonec ničí sama sebe.

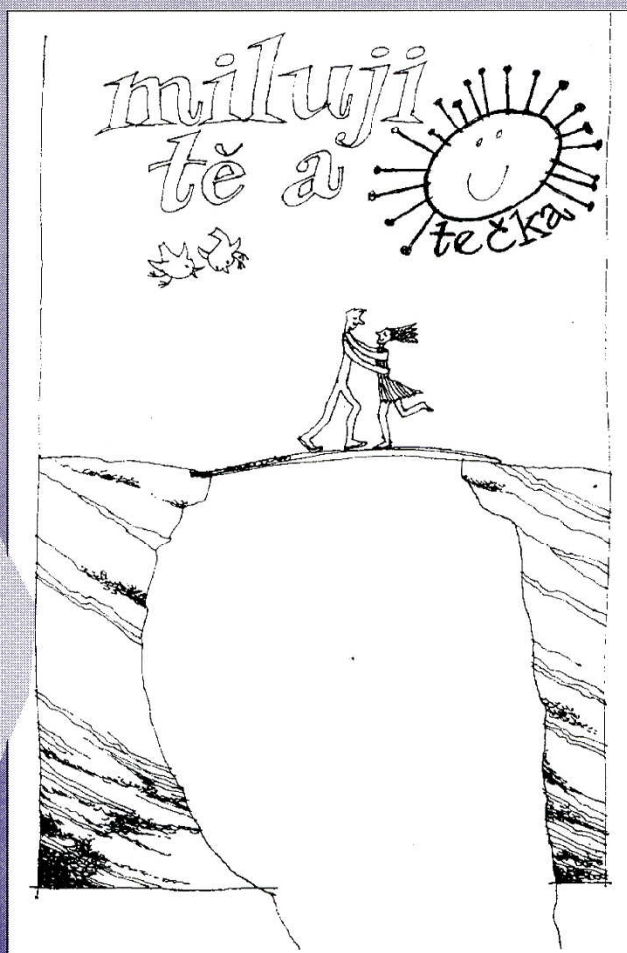
Tajemství skutečné lásky je ve třetím typu lásky – „miluji tě a tečka“. Není příliš běžná, protože jediným trvalým zdrojem této lásky je sám Bůh. Žádný člověk nemůže důsledně milovat touto láskou, aniž by v něm nepřebýval Boží Duch a nevedl ho. A Bůh nezištně vkládá tuto lásku do srdce každého člověka, který je ochoten přiznat, že o to stojí a že potřebuje

Boží pomoc, aby dokázal takovou lásku projevít.

Nabažil ses už lásky „jestliže“ a lásky „protože“? Můžeš prožít třetí typ lásky – „miluji tě a tečka“. To je tajemství lásky.

Josh McDowell

(Z KNIHY LÁSKU DÁT, LÁSKU BRÁT)
ILUSTRACE JAN BARTA

SETKÁNÍ NADĚJE

Jmenovala se Eva a bylo jí skoro sedmnáct. Zamilovala se. Hned jak se poprvé objevil u dveří jejich činžáku, věděla, že to je on. Pozdravil a usmál se tak nějak jinak než ostatní kluci. Potkávala se s ním pak častěji. Brzy ji pozval na procházku a šeptal jí spoustu krásných slov o lásce. Nemohla uvěřit, že se právě ona a tak náhle stala princeznou jeho snů.

Neměla lehký život. Maminka jí zemřela, když jí bylo třináct. Chvilí se starala o domácnost s dvěma bratry a tatínkem sama. Pak si ale tatínek přivedl domů novou mámu a... Ne, nebyla vůbec zlá, ale nebyla to prostě máma. Jen se starala, aby co nejdříve děti „vypadly“ z domu. Eva se musela o sebe starat sama. Práce jí mnoho radosti nepřinášela. Byla válka. No, a pak se objevil on – Jindra. Všechno se změnilo. S radostí vstávala do tmy časných rán a nebylo pro ni těžké čekat ho ve studené chodbě činžáku. Nevšední první dva měsíce plné sladkých slov a laskání však další měsíc proměnil ve velkou starost. Už to věděla. Čekala dítě. Neměla odvahu sdělit to své druhé mámě. „Nejdříve povím všechno Jindrovi,“ těšila se. O ničem dalším moc nepřemýšlela. „Bude mít určitě radost.“ Jindra už čekal u hlavních dveří. Objal ji a políbil jako vždycky. Vedli se pak za ruce až k řece. Tam se posadili na břehu a dlouho, dlouho se líbali.

„Jindro,“ řekla náhle. Už nemohla déle své tajemství udržet. „Čekám dítě.“

Jindra se překvapeně odtáhl. Mlčel. Stáhl svou ruku z jejích ramen a vstal. Napjaté ticho přerušil otázkou: „S kým, prosím tě?“ „Proč zní jeho hlas najednou tak cize?“ ptala se zděšeně sama sebe. „Úředník na magistrátě by se zeptal šetrněji.“

Dvakrát polkla naprázdno a tiše odpověděla otázkou: „S kým asi?“ Pokusila se o úsměv, vstala a chtěla ho obejmout. „Snad to byla jen první reakce,“ přesvědčovala rychle sama sebe a nechtěla si připustit, že by zrovna její Jindra byl schopen takové zrady.

Jindra se odtáhl. Málem by spadla. To tam bylo napjaté ticho. Jindra si dal záležet, aby Eva z jeho úst, která ji ješ-

tě před chvílí líbala na tváře, čelo a oči, dobře slyšela každé urážlivé slovo.

Nevydržela poslouchat. Vyšplhala se po břehu nahoru a běžela cestou k jejich činžáku. Běžela jako zběsilá. Hnal ji zmatek i bolest zároveň a věděla, že nesmí zastavit, aby to nebylo ještě horší.

Tu noc se jí zdály strašné sny, ale Jindra v nich kupodivu scházel.

Ráno řekla svému otci, že čeká dítě. Policista na penzi, přísný pán, byl očividně nervózní z té zprávy. „Kdo je ten chlap?“ zeptal se nakonec věcně. Znal Jindrovy rodiče, pamatoval si i na Jindru. Vždyť znal skoro všechny lidi v jejich čtvrti a věděl, že tihle majitelé hospody na rohu příliš radostný život nevedou.

Za týden ji čekal Jindra zase před domem. Držel v rukou kytici. „Asi omluva,“ pomyslela si. Pokoušel se být k ní milý jako dřív, ale nepřesvědčil ji. Bolest v srdci se nedá zahojit jednou kyticí a polibkem na čelo.

„Tvůj táta byl u nás,“ řekl jí pak. „Naši všechno vědí. Budeme se brát.“

Do měsíce byla svatba. Taková obyčejná. V béžovém kostýmku, v krátkém závojičku a bez družiček. Událost se odbyla slavnostním obědem v hospodě Jindrových rodičů. V chvatu se podávala svíčková na smetaně. Odpoledne se už zase výčep plnil pravidelnými zákazníky. Na ně se nesmělo zapomenout. Tchyně se měla co otáčet.

Špatně se o tom mluví, ale svatební noc strávila sama v půdním pokojíčku. Jindra se vrátil až k ránu. Páchl kořalkou a choval se dost nechutně. Ještě že hned usnul.

Pavlík se narodil koncem roku. V tu dobu už Eva věděla, že s Jindrou nikdy šťastná nebude. Nemiloval ji a pohrdal její skoro až psí závislostí.

„Jindro,“
řekla
náhle.
Už
nemohla
déle
své
tajemství
udržet.
„Čekám
dítě.“
Jindra
se
překvapeně
odtáhl.
Mlčel.
Stáhl
svou
ruku
z
jejích
ramen
a
vstal.
Napjaté
ticho
přerušil
otázkou:
„S kým,
prosím
tě?“

Měla ho stále ještě moc ráda. Nevybíral slova, když s ní mluvil. Kdepak. Jako by mu působilo potěšení ji neustále urážet. Dokázal celý týden nepříjít do jejich půdního pokoje. Zato stále častěji chodila nahoru tchyně a nevynechala jedinou příležitost, aby Evě nevyčetla, že to ona zkazila Jindrovi život. „Teď mám místo jednoho hladovýho krku na starost hned tři,“ bouřila vždycky nakonec. Po šesti nedělích tchyně Evě naznačila, že by měla taky konečně začít dělat. „Nic není zadarmo, děvenko,“ říkala se zlým úsměvem.

Jindra, pokud vůbec přišel nahoru, postál chvíli nad dítětem, převlékl se a už byl zase pryč. Při procházce s kočárkem se Eva od kamarádky dověděla, kde Jindra tráví večery a noci. Eva to tušila. Škodolibost, s jakou jí kamarádka sdělovala nepříjemnou novinu, ji bolela daleko víc než samotná zpráva.

Tchyně byla k Jindrovým útekům z domova slepá. Jednou, když si Eva jen tak mimochodem postěžovala, ji tchyně okřikla: „A to si jako myslíš, že má s tebou sedět doma? Vždyť si nic neužil.“

Život v Jindrově rodině se změnil v peklo. U nikoho nenašla zastání. Dávali jí nepokrytě najevo, jak jim překáží. Zpátky domů se neodvažovala přijít. Neměla, komu by si postěžovala. Všechno nosila ve svém bolavém osmnáctiletém srdci sama. Někdy si myslela, že se jí samou bolestí srdce rozskočí, ale mladý organismus hodně snese. Nestalo se nic. Rána v půdním pokoji ji vítala s nesnesitelnou pravidelností. Nenašel se nikdo, kdo by ji potěšil.

Upjala se k dítěti. Pavlík byl pro ni vším a tchyně to taky věděla. Ve své zlobě se pokoušela o nejhorší. Děkala všechno pro to, aby Evu s Pavlíkem

rozdělila. Eva vycítila nebezpečí, ale co mohla dělat? V době, kdy neexistovala zařízení, jako jsou jesle či mateřská škola, a magistrát nevyplácel žádné sociální dávky osamělým matkám?

Tchyně se pustila do bitvy s Evou se vši vervou. Věděla jak. Neustálými výčitkami přinutila Evu jít do zaměstnání. Sama se však odmítla o malého Pavlíka starat. Eva ho musela nechávat doma. Vracela se pak vždycky s hrůzou, co se zase stalo. Zpravidla ji vítal vodopád tchyniných výčitek. Asi po třech týdnech, když se chystala otevřít dům, zjistila, že kdosi vyměnil zámek u dveří. Chtěla tedy domů projít výčepem. Ve výčepu čekala tchyně. „Ty se domů nevracej,“ řvala po Evě před hosty. Scénu zahrála dokonale. Nikdo nepochyboval o tom, co vykřikovala: „Krkavčí mámo! Necháš dítě doma samotné a nestaráš se. K chudáčkovi Pavlíkovi tě už s Jindrou nepustíme. Postaráme se o něj sami!“

Eva nechtěla věřit tomu, co se stalo. Tchyně ji dovnitř nepustila. První noc bez dítěte strávila u své kamarádky. Tenkrát ještě netušila, že svého Pavlíka neuvidí téměř padesát let.

Ze začátku myslela, že to snad nepřežije. Nikdo jí nechtěl věřit, že by se něco takového mohlo vůbec stát. „Běžte se s ním soudit,“ radili jí známí. Eva však neměla odvahu pustit se do takového zápasu. Její sotva dvacetileté srdce by takové hádání neuneslo. Vzdala se, bez boje. Ani útek před bitvou ji však nezbavil pocitu viny, který od onoho osudného dne ve svém srdci nosila.

Přešly roky. V bolesti a samotě potkala muže, který nevyčítal a ochotně se o její bolest srdce podělil. Vzali se. Děti už neměli, ale v malém jednopokojovém bytě v pražské děl-

**Ve
výčepu
čekala
tchyně.
„Ty
se
domů
nevracej,“
řvala
po
Evě
před
hosty.
Scénu
za-
hrála
dokonale.
První
noc
bez
dítěte
strávila
u
své
kamarádky.
Tenkrát
ještě
netušila,
že
svého
Pavlíka
neuvidí
téměř
padesát
let.**

nické čtvrti prožívali hezké dny. Bolest se zmírnila, ale neztratila se. Eva nemohla zapomenout na svého syna. Teď už byl dospělý. Jak ráda by se s ním setkala a řekla mu, jak to všechno

doopravdy bylo. Neměla však odvalu ho hledat. Bála se zklamání ze setkání. „Vždyť by mně mohl Pavlík právem vyčítat,“ říkala si.

Po dvaceti letech zůstala opět sama. Manžel zemřel. Lidé ji měli rádi a tak nezůstala bez přátel. Byla milá a pracovitá a nikomu nemluvila do života. Lidé ji s důvěrou svěro-

vali svá trápení a jen málokdo z nich věděl, jaké trápení ona sama nosí v srdci.

Jakkoliv si namlouvala, že už je všechno pryč, nedokázala se smířit s tím, že by odešla z tohoto světa, aniž by se s Pavlem setkala.

Pak se setkala s někým, kdo jí řekl o Ježíši. Ne že by o Ježíši nevěděla. V dětství navštěvovala hodiny náboženství, ale nikdy ji nenapadlo, že by těmhle pohádkově znějícím příběhům o Pánu Bohu a hodném Ježíši mohla přisoudit nějakou důležitost. Čtení Bible se však nebránila. Zajímala se o všechno, co se stalo v dávných časech. Při čtení žalmů ji najednou napadlo: „A co když je to všechno pravda? Kdyby jí Bůh pomohl setkat se s Pavlem... Proč bych to s Ježíšem nezkusila?“ A tak to zkusila.

Dnes se svým prvním krůčkům na cestě s Ježíšem usmívá, ale touha setkat se se synem byla tak silná a motivující, že se už Ježíše nepustila. Modlila se každý den o to setkání.

A zase uběhla léta. Byl podzim. Srdce ji zlobilo stále víc. Měla co dělat, aby vyšlapala schody do svého bytu ve čtvrtém patře. Každý nákup jí dělал těžkosti. Ten den jako obvykle vešla do hlavních dveří a chvíli jí trvalo, než její nemocné oči přivykly šeru. Málem by si nevšimla muže stojícího u schránek. Vynořil se ze stínu schodiště tak náhle. Skoro se lekla. „Hledáte někoho?“ zeptala se. Všimla si velké kytice červených růží, kterou držel v rukou. „Já jsem... já jsem... Já jdu asi za vámi,“ řekl rozpačitě.

„Za mnou?“ vyhrkla překvapeně. Pohlédla do jeho tváře. Srdce se jí sevřelo. „Pavle!“ vydechla.

Pozvala ho dál a on neodmítl. Zůstal u ní až do večera. Řekla mu všechno, co si už před tím sama říkala snad tisíckrát. Vždycky po tomhle okamžiku toužila, ale současně se ho bála. Teď mluvila klidně a bez emocí o tom, jak jí nedovolili vrátit se za ním domů a jak moc jí to bolelo.

Setkání po padesáti letech nebylo setkáním ze zdvořilosti. Bylo setkáním ztracené matky se ztraceným synem. Život píše romány. Pavel se nyní vídá s maminkou každý týden. Už přivedl i své děti a ženu.

„Teď už mohu odejít,“ říká stále častěji Eva. Ví, že její srdce se už nemoci nezbaví a že všechny věci pod nebem mají svůj čas. Nebojí se. Ta největší bolest ze srdce zmizela. „Pán Bůh mi dal víc, než jsem si dovolila přát. Na Pána Boha já nedám dopustit,“ vykládá svým přátelům u šálku čaje a nikdo nemá důvod jí nevěřit.

JAN BARTA

„Hledáte někoho?“ zeptala se.

Všimla si velké kytice červených růží, kterou držel v rukou.

„Já jsem... já jsem... Já jdu asi za vámi,“ řekl rozpačitě.

**Celý svět se dovolává lidských práv,
v lidských povinnostech se celý svět
rozchází.**

J. L O R E N Z